

Bertel Knudsen Aqvilonius.

Af Holger Fr. Rørdam.

En af de ejendommeligste Skikkelser, den danske Litteraturhistorie i det saakaldte lærde Tidsrum har at opvise, er den meget skrivende Latinist Bertilus Canutus Aqvilonius, Præst i Skaane, der skjønt han mangfoldige Gange har forjættet sit Navn Udødelighed i den lærde Værden, dog kun i indskrænket Maal har naaet denne Herlighed. En Udsigt over hans Levned og nogle personalhistoriske Uddrag af hans Breve ville formentlig ikke være uden Interesse.

Bertel Knudsen var — ifølge Cawallin, Lunds Stifts Herdaminne IV, 78 — født den 7de Marts 1588 ¹⁾ i Kongsted i Faxe Herred, Sjællands Stift. Hans Fader, Hr. Knud Nielsen Nordrup, var Sognepræst i Kongsted og Ulse indtil sin Død den 12te Marts 1606 ²⁾. Moderens Navn kjendes ikke; men Sønnen siger, at hun var af Familien

¹⁾ Hermed stemmer det ikke ret, at Bertel Knudsen selv i et Brev fra 1616 (Epist. select. Centuriæ quinque, 1623, p. 464) siger til sin Frænde, Bertel Hansen Dalby: ante hos menses vigesimum sextum [annum] primum scis [me] ingressum [esse]. Imidlertid passer Aaret 1588 bedst til hvad vi ellers vide om hans Udviklingsgang.

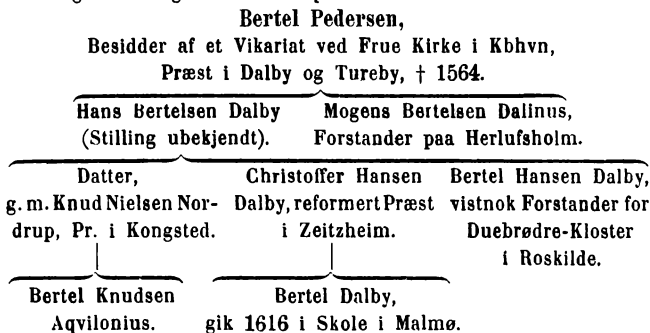
²⁾ Laur. Asserøi Inscript. Dan. Bl. G. 7. Gravskrift over Canutus N. Aqvilonius i Kongsted Kirke (et latinsk Digt af Willich Westhovia paa en ophængt Tavle).

Skytte ¹⁾, og hun synes at have været en Broderdatter af den bekendte Tusendkunstner Mogens Bertelsen (Dalinus), der i en Del Aar var Forstander eller Økonom paa Herlufsholm ²⁾. Efter sin ovennævnte Ægtefælles Død blev hun 1607 gift med Eftermanden i Kaldet, Hr. Hans Sørensen Nyborg (eller Fynbo), der var meget yngre end hende og først døde 1652. I sit første Ægteskab havde hun foruden Sønnen Bertel flere Børn, deriblandt Sønnerne Niels (omtales 1615) og Jens (død før 1613), en Datter, Maren, død c. 1607, og andre, hvis Navne ikke angives ³⁾.

Bertel Knudsen, der ved sin første Betrædelse af den lærde Bane kaldte sig Toxotes efter Moderens Slægt,

¹⁾ »Maternum genus a Scytteis illis duco« (Bertel Knudsens Brev af ²⁵/₁₂ 1617 til O. Worm, indført bag i L. Asserøi Inscript. Dan.).

²⁾ Om Mogens Bertelsen findes Efterretninger i Kirkehist. Saml. 3. R. I, 344 flg. Her er dog de Notitser om ham, som kunne uddrages af Bertel Knudsens Skrifter, ikke benyttede. Tillige kunde bemærkes, at han henimod Slutningen af sit Liv blev forlenet med et Vikariat i Lund (Rørdam, Kbh. Univ. Hist. IV. 683). Herom skriver Bertel Knudsen d 6 Juni 1618 til sin Frænde Christoffer Hansen Dalby: »De Magno Bartolino audiveris inter Vicarios Lundenses assumptum non ambientem, vix cogitantem. Rex a nullo monitus aut rogatus beneficium hoc dedit«. Efter Formodning kan følgende Slægtforbindelse opstilles:

³⁾ I et Brev, dat. ²⁰/₇ 1617, til den ovennævnte Mogens Bertelsen, der da opholdt sig i Kongsted Præstegaard, hilser Bertel Knudsen sin Moder, Broder og Søster. (Epist. select. Cent. quinque, 1623, p. 583). I et Brev fra Avgust 1616 omtaler Bertel Knudsen, at han nys havde mistet en Søster, der opholdt sig (var gift?) i Fyn.

men senere Aqvilonius efter Faderen ¹⁾, blev sat i Herlufsholm Skole, neppe uden Hensyn til at hans Onkel (avunculus) Mogens Bertelsen var Forstander her. Blandt sine Lærere i denne Skole fremhæver han selv Rektorerne Hans Jensen Alanus, senere Professor ved Universitetet, og Willich von Westhofen, senere Kannik i Lund ²⁾. Den sidste, der var en af sin Tids mest celebre Latindigtere, fik navnlig en blivende Indflydelse paa sin lærenemme Discipel, der sluttede sig til ham med en levende Beundring.

Efter at være bleven Student — senest i Aaret 1606 ³⁾ — var Bertel Knudsen i kort Tid Hører paa Herlufsholm; men snart begav han sig paa Rejser i Udlandet. Han drog, som det synes, først til England og Skotland, og siden gjæstede han næsten alle Europas Lande — Tydskland, Frankrig, Italien, Østerrig, Tyrkiet — ja han skal endog være naaet til Egnene ved Kaukasus. I Rostok og Prag synes han især at have været hjemme. En Gang blev han ufrivillig gjort til Soldat, men slap dog efter nogen Tids Forløb atter fri; herom fortæller han i sit Digt »de infelici sua apud Bojos militia ⁴⁾«.

Under sit Ophold i Udlandet begyndte Bertel Knudsen sin Forfattervirksomhed. Den første nu bevarede Samling

¹⁾ Han varierede forøvrigt sit Navn paa forskellig Maade. For Bertilus Aqvilonius skrev han undertiden ved Anagram: Libertus Aliqvonius. Et Steds i sine Breve underskriver han sig: Bertilus Canuti F. [o: filius] Nissit N. [o: nepos] Aquillo.

²⁾ Jvfr. Wad, Rektorerne paa Herlufsholm. S. 17 ff.

³⁾ Naar der i Leths og Wads Efterretninger om Dimitterede fra Herlufsholm siges, at Bertel Knudsen først blev Student 1610, da er det urigtigt. Muliig er han allerede bleven Student 1605 sammen med Jens Dinesen Jersin. Naar hans Søn Cornelius Aquilonius 1639 i en Dedication til Biskop Jesper Brochmand siger: »Pater meus puer a te didicit«, da maa det have været 1601—2, da Brochmand var Hører ved Herlufsholm Skole, og ikke 1608—9, da han var Rektor sammesteds.

⁴⁾ Lusuum juvenillum Liber septimus, Hafn. 1611. I dette og i et andet Digt »de suo in patriam reditu« giver Bert. Knudsen især Underretning om sine Rejser; men spredte Hentydninger findes ogsaa i hans Breve og andensteds.

af hans latinske Digte udkom nemlig i Rostok 1609. I denne Samling har han navnlig taget sig Horats til Mønster. Henimod Slutningen af Aaret 1610 er han formodentlig kommen hjem, da han ved denne Tid (med enstemmigt Bifald) blev indskreven til Kommunitetet i Kjøbenhavn ¹⁾. Da han 1611 udgav syvende Bog af sine Ungdomsdigte og heri havde betænkt enhver af Professorerne med et Æredigt, blev det i Konsistorium vedtaget, at Universitetet skulde forære »Poeten« Bertel Knudsen 16 Daler ²⁾. Ved Højskolens Sørgefest i Anledning af Dronning Anna Catharinas Død foredrog han den 18de April 1612 et længere latinsk Digt til den afdøde Dronnings Ihukommelse.

Efter at »Bartolus Canutus Toxotes« den 28de April 1612 havde taget Magistergraden ved Kjøbenhavns Universitet, blev han ved samme Tid af Biskop Povl Mortensen (Ostrup) i Lund kaldet til Rektor ved Malmø Skole. Ved denne Ansættelse blev Bertel Knudsen for bestandig knyttet til Skaane, af hvis Natur han undertiden i sine Breve giver smukke Skildringer. Da den ovennævnte Biskop i Februar 1613 visiterede Malmø Skole, befandtes Rektoren at betjene sit Embede med temmelig Troskab og Fremgang; to af Disciplene vare saa vidt fremskredne, at de efter Prøvens Afslutning holdt latinske Taler, hvis Indhold var »commendatio urbis« og »gratiarum actio pro restituta pace ³⁾«. Allerede i November 1613 nedlagde M. Bertel Knudsen dog Rektorembedet, da han efter Hr. Bertel Jespersens Død var kaldet til Slotspræst i Malmø. Slotsherren paa Malmøhus var dengang den lærde Adelsmand Sivert Grubbe, der selv var en heldig latinsk Digter, og i hvem Bertel Knudsen sikkert havde en Velynder, i alt Fald omtaler han

¹⁾ Kommunitetets Matrikel. Han kaldes her: Bartolus Canutius Toxotes, og der tilføjes: communi consensu, en Tilføjelse, som ellers er usædvanlig.

²⁾ Acta Consistorii 2 Oct. 1611.

³⁾ Cawallin, Lunds Stifts Herdaminne. IV, 78.

ham ofte i sine Breve med stor Hengivenhed og har til-egnet ham et af sine Skrifter.

Under Opholdet i Malmø udfoldede Bertel Knudsen en stor litterær Virksomhed i Retning af latinske Vers og Breve, og Brevene indskrænkede han sig ikke til at sende sine Venner og Korrespondenter, men udgav dem næsten samtidig i Trykken. Han skrev Latin som sit Modersmaal; men paa Grund af hans stærke Efterligning af Sølvalderens maniererede Latinitet er hans Sprog ofte vanskeligt at forstaa. I den nederlandske Filolog Justus Lipsius, der navnlig havde slaaet ind paa denne Vej, saa' han sin Mester og sit lysende Forbillede, som han ved enhver Lejlighed søgte at efterligne, og det i den Grad, at hans Breve neppe uden Grund ere betegnede som et Sammenpluk af stilistiske »Skønheder«, som han havde fundet hos Lipsius, ligesom han i sine Digte gjorde temmelig betydelige Laan hos den i sin Tid navnkundige Latindigter Lotichius, der levede i Tydskland i Midten af det 16de Aarhundrede ¹⁾. Lægger man til Vanskelighederne ved Bertel Knudsens Stil den Omstændighed, at hans Bøger, der som oftest ere trykte udenlands, vrimle af Trykfejl, saa vil det let kunne forstaaes, at idetmindste en Nutids Læser snart bliver træt af at bryde sit Hoved med at finde Meningen i det meget hos ham, som er forvredent og dunkelt, især da det historiske Udbytte som oftest er ringe, og vi nu ikke gaa paa Jagt efter gnomiske Udsagn, træffende Sammenligninger og andre lignende stilistiske Prydelser, som hin Tid satte saa højt. Nægtes kan det dog ikke, at naar man kan trænge igjennem den haarde Skal, da vil man ofte finde Vidnesbyrd om, at Forfatteren besad en ualmindelig Evne til at male

¹⁾ I Morhofii Polyhistor, Ed. 4. Lub. 1747, findes følgende Bemærkninger I, 83: »Bertillii Canuti multæ sunt in Epistolis e Lipsio, in poëmatibus e Lotichio laciniaë«. Ibid. p. 299: »Bertilius Canutus in suis epistolis omnem in imitatione Lipsiana gloriam quæsitivè ut vel in ipso libri titulo illam jactat: sed ille periodos Lipsianos tantum congerit, et lacinias ex illo consuit«.

levende Stemningsbilleder, at give sine Følelser et rigt og mangfoldig varieret Udtryk, og at udkaste smukke Naturskildringer. Adskillige af hans Bemærkninger og sententiøse Udsagn er ogsaa hel træffende, som naar han t. Ex. om Folk, der altid spekulere paa Forflyttelse, siger: »Placidi beatique sero erunt, qui cupidinem ad omnia mittunt, et tanguntur semper desiderii novis ventis«. Enkelte af Brevene ere som smaa fint udførte Kabinetsstykker. Men alt i dem er i den Grad bygget paa den latinske Brevstils Ejendommeligheder, at en Oversættelse kun meget vanskelig kan give en Forestilling om det mest karakteristiske ved dem. De maatte i Grunden omstøbes, for at en dansk Læser kunde faa en Fornemmelse af det Vid, der har staaet Forfatteren til Raadighed.

Om en af de Mænd, med hvem Bertel Knudsen stod i Brevvexling, og for hvem han ved alle Lejligheder udtalte sin Beundring, Lipsius's Efterfølger ved Universitetet i Löwen, Erycius Puteanus, berettes, at han havde en saa stærk Korrespondence med Paver, Konger, Fyrster, Ambassadører, Generaler og Lærde, at man efter hans Død fandt henved 16000 Breve i hans Bibliothek ¹⁾. Har Bertel Knudsen, der aabenbart havde den største Lyst til at inddrage ansete Mænd hjemme og ude i Brevvexling med sig, hele sit Liv skrevet Breve efter samme Maalestok som i Aarene 1615—20, saa vilde de vistnok kunne løbe op til 16000. Omtrent 600 har han udgivet. Læseren af disse vil sikkert uden Savn skjænke ham Resten; thi er der end ganske vist interessante Episoder i adskillige af dem ligesom Oplysninger at finde til Litterær- og Personalhistorien, saa er dog disse saa vanskelige at fremhente, at neppe ret mange i vore Dage ville gjøre sig den Uejlighed at søge dem. Desuden har Bertel Knudsen den for Benyttelsen af hans Breve uheldige Skik at kaste dem imellem hinanden uden Hensyn til deres Affattelsestid og at lave dem om i de

¹⁾ Jöcher, Gelehrten-Lexicon.

forskjellige Udgaver. Af det første hundrede Breve har man tre Udgaver, af de næste tre Centurier to Udgaver. Den sidste Centurie fik han heldigvis kun udgivet 1 Gang. Forandringerne bestaa dels i, at Breve udskydes og andre indsættes, eller at Brevenes Plads forandres, dels i at de i en tidligere Udgave meddelte Breve udvides og ændres saaledes, at det ikke altid er godt at opdage Principet for Forandringen. Det er ialfald underligt at se, at Breve, der i en ældre Udgave have Tidsangivelse og Betegnelse af Stedet, hvor Adressaten opholdt sig, i en senere Udgave mangle saadanne vejledende Bemærkninger. Undertiden kan der være grundet Tvivl, om de Aarstal, der staa paa Brevene, virkelig ere de rigtige.

Som Præst i Malmø havde Bertel Knudsen sædvanlig unge Mennesker i Huset, hvilke han underviste; skal man dømme efter hans Breve til dem og hans Omtale af dem, maa flere af dem have naaet en ganske ualmindelig Færdighed i Latinen. I Aaret 1618 dimitterede han til Universitetet tre Ynglinger, af hvilke navnlig de to have gjort sig bemærkede som latinske Poeter, nemlig Regel Regelsen og Anders Bremer, begge fra Malmø ¹⁾. Til disse findes der ikke faa Breve i hans udgivne »Epistolæ«, og det især saadanne, som ere skrevne til dem, medens de endnu vare under hans Vejledning. De nævnte Ynglinge vare neppe fuldt udtraadte af Børneaarene, da de afgik til Universitetet, men allerede to Aar før tilskrev deres Lærer dem Breve, der vidne om de store Tanker, han nærede om deres Fattes evne, da adskillige af Brevene snarere synes bestemte for lærde Latinere end for halvvoxne Drengene.

I Aaret 1614 havde M. Bertel Knudsen Bryllup med en femtenaarig Pige, hvis Navn ikke kjendes; men hun døde efter ti Maaneders Ægteskab i Marts 1615 efter at have født et Barn, der ikke overlevede Moderen. Sorgen

¹⁾ Rietz, Skånska Skolväsendets Hist., S. 591. Worms Lexicon I, 161. II, 238. O. Wormii Epistolæ. p. 41. 45. 48.

over dette Tab har den efterlevende Ægtefælle givet det stærkeste Udtryk i sine Breve; ja det første Hundrede, han udgav af dem, havde tildels til Hensigt at give hele Verden en Forestilling om hans store Savn og dybe Sorg. Imidlertid indgik han dog allerede den 10de September 1616 nyt Ægteskab med Lisbeth, en femtenaarig Datter af Hr. Niels Olsen, Præst i Asserum i Bleking, og Søster til den Laurentius Asserous, der er bekjendt som Udgiver af den første større trykte Samling af danske Indskrifter, som man har (Inscriptionum Selandicarum Daniæ antigrapha, Hafn. 1621)¹⁾.

¹⁾ I de følgende Brevudtog vil der findes flere Breve til eller angaaende Laur. Asserous. Heraf ses, at han i sine unge Aar havde absenteret sig og uden sine Forældres Vidende var kommen til Oslo, hvor han gik i Skole. Efter at Bertel Knudsen var bleven gift med Søsteren, søgte han ved de venligste og mest indtrængende Forestillinger at bevæge ham til at komme tilbage til Skaane. Flere Breve bleve ubesvarede, endelig kom der et fra ham, hvorpaa B. Knudsen 1617 svarede: »Tardæ, tardæ eæ literæ, gratæ tamen, quia doctæ» etc. Laur. Asserous kom nu ned til Malmø, hvor Svogeren tog ham i Huset og lagde sidste Haand paa hans Skoledannelse. I et udateret Brev, der dog maa være fra 1617, skriver B. Kn. til sin Svigerfader, Hr. Niels Olsen i Asserum: »En glædelig Nyhed har jeg at melde, Lavrits er endelig kommen til os; du vil finde ham over Forventning; ved Begavelse og Naturanlæg føres han mod et stort og højt Maal, i dit Fodspor vil han træde; han vil volde os, sine Paarørende, Glæde. Jeg mener, at han bør blive her en Tid, men ikke altfor længe; siden skal han besøge andre Folk og Egne; Tydskland og England — om du synes saa — bør han se og lære disse Folk, deres Sæder og Sprog at kjende. Endelig ville vi med forenede Kræfter søge at skaffe ham Bolig her iblandt os, en Hustru og et Embede». 1618 dimitterede B. Knudsen ham til Universitetet i Kbhvn. Han indskreves under Navnet »Laurentius Nicolai Scanus» (Rietz, Skånska Skolväs. Hist. S. 591). Det var efter Opfordring af Bertel Knudsen (for at styrke sit Helbred) og for at vinde Bifald hos O. Worm og Casp. Bartholin, der vare Yndere af sligt, at han ikke længe efter rejste om i Sjælland og samlede de Indskrifter, som udkom 1621 under den ovenfor anførte Titel. Om Udgivelsen af dette Skrift findes en Del Efterretninger i O. Wormii Epistolæ, p. 43 sq. I Sommeren og Efteraaret 1619 studerede Laurentius Asserous i Rostok, men

Optagen, som Bertel Knudsen var, af sine lærde Sysler, kunde hans Interesse ikke ret naa til hans Præsteembede. Naar han omtaler dette, da er det mest for at beklage sig over dets Besværlighed, der rimeligvis heller ikke har været ganske ringe, da der den Gang foruden en anstrængende Søndagstjeneste paahvilede Kjøbstedpræsterne stadige Ugedagstjenester. I et Brev klager han over, at han i een Uge havde maattet holde 15 offentlige Taler, blandt hvilke dog vel Ligprædikener have udgjort Broderparten. I det sidste Aar, han opholdt sig i Malmø, hjem-søgte Staden nemlig af en haard Epidemi, der bortrev en Mængde Mennesker og gav Præsterne meget at gjøre.

Om theologiske Emner udtaler Bertel Knudsen sig sjældnere. Tidens Stridslust i denne Retning behagede ham ikke, som man ser af et Brev fra 1616, hvori han svarede sin Biskop paa en Meddelelse fra denne om de theologiske Stridigheder i Tydskland, ventelig den da nys opkomne Fejde mellem Theologerne i Giessen og Tübingen om Forholdet mellem Christi guddommelige og menneskelige Natur. Han forargede sig over, at Theologerne vilde drive Spøg med saa alvorlige Ting¹⁾. Selv syslede han bl. a. med en Art Kommentar til Matthæus, som han forment at kunne oplyse ved udvalgte Sentenser af Oldtidens Digtere og Filosofer. Med Udgivelsen tøvede han dog, da han helst vilde, at Krigen mellem Theologerne først skulde blive bilagt, »om ellers sligt var at haabe, og ikke Verdens Ende indtraf forinden«. Der er ytret den

var i længere Tid syg her. Om han har strakt sine Rejser videre, er os ikke bekendt. 1622 blev han sin Faders Nabopræst i Helleryd i Bleking (Wormii Epist. p. 47. Suhms Saml. I, 1, 126). I Biskop Mads Jensen Medelfars Visitatsbog omtales han som en lille Mand, men med store Gaver og en stærk Røst, der med Nidkjærhed forrettede sit Embede. Han døde formodentlig 1642. (Cawallin, Lunds Stifts Herdaminne V, 287—8).

¹⁾ »De Theologis e Germania triste quod nuncias, simul et ad risum. Mirum eos sic ludere aut joculari in serio eo et severo salutis negotio«.

Formodning af Cawallin, at Bertel Knudsen tilhørte den kryptokalvinistiske Retning, og der er vistnok adskilligt, der kan tale derfor; imidlertid kunde det dog bemærkes, at han stod i en ret livlig og venskabelig Brevvexling med Biskop Hans Povlsen Resen, der som bekjendt var denne Retnings haardeste Modstander her til Lands.

M. Bertel Knudsens Hovedinteresse laa aabenbart ikke paa Theologiens men paa Poesiens og Filologiens Omraade. Desuden var han en stor Haveelsker. I sin Have i Malmø havde han indrettet sig et Lysthus, hvor han kunde opholde sig og studere om Sommeren, omgiven af Naturens Ynde. Her dyrkede han med Flid allehaande Væxter til Nytte og Fornøjelse. Om den Frodighed, her herskede, faar man en Forestilling, naar han i et Brev til sine Venner i Roskilde klager over, at Svin i hans Fraværelse havde brudt ind i Haven og fortæret omtrent hundrede Meloner, hvoraf han vilde have sendt Vennerne en Del til Foræring. Til sin Ven, Hr. Elias Povlsen i Otterup, skrev han og bad ham om at skaffe Planter og Skud til ham fra Lave Urnes skønne Have ved Beltebjerg, — den samme som allerede Henrik Smith et Par Menneskealdere tidligere havde omtalt med Berømmelse.

I Malmø selv synes M. Bertel Knudsen at have været vel anset. Han stod i venligt Forhold til Sognepræsten M. Hans Ravn, og flere af Byens Øvrighedspersoner synes at have været studerende Folk. I alt Fald kunde han skrive paa Latin baade til Borgmester Fadder Madsen og til Raadmand David Patrik, naar han, som jevnlig skete, maatte afslaa deres Indbydelser til Gilder, hvor det gik temmelig stærkt løs paa Drik, hvad ikke synes at have været efter hans Smag, da han, saa selskabelig en Natur han end var, dog holdt mere af at tilbringe Tiden i Samtaler med Venner om Videnskab og Poesi. — Som det gjerne gaar med Folk, der have store Tanker om egen Dygtighed, var han sjelden ret tilfreds med sin Stilling. Saa længe han var i Malmø, klagede han over, at han

skulde tilbringe sine Dage paa et Sted, »hvor ikke Apollo, men kun Mercurius dyrkedes«; men da han siden var bleven Præst paa Landet, udtalte han i Breve til M. Hans Ravn og Borgmester Fadder Madsen det store Savn, han følte, ved ikke mere at kunne nyde godt af deres behagelige Omgang. En ejendommelig Resignation med Hensyn til den Stilling, han havde opnaaet i Livet, kommer oftere til Orde i hans Breve, som naar han f. Ex. i Aaret 1616 skriver til Biskop Povel Mortensen i Lund, at han vel vidste, at det var de største Geniers Lod at blive miskjendte af deres Samtid og at føre et af Mængden ubemærket Liv. Han var tilfreds med den Bevidsthed, at den højeste Plads i Samfundet ikke kunde gjøre ham større, ej heller den laveste gjøre ham mindre, end han var.

Skjønt Bertel Knudsens Breve indeholde Ytringer, der kunde tyde paa, at han ikke ønskede Ansættelse paa Landet, nødte de smaa Vilkaar, han havde i Malmø, ham dog til at søge Forflyttelse. En saadan var imidlertid paa hin Tid ikke saa let at opnaa, da Menighederne som oftest havde Kaldsretten og sædvanlig foretrak en ung, ugift Person, der kunde ægte Formandens Enke. Ved mægtige Venners Bistand blev Mester Bertel dog i den første Del af Aaret 1619 efter Kongens særlige Befaling, skjönt mod Bøndernes Vilje, kaldet til Sopnepræst i Løderup og Hørup i det sydlige Skaane. I et Brev til Sivert Grubbe ytrer han, at det var en Skam for hele det danske Folk, om han ikke fik dette Embede, der ikke var saa meget stort, og om en ubetydelig Dreng blev foretrukken for en Mand af hans Fortjenester.

Kort efter sin Kaldelse blev han den 19de Juli 1619 af Præsterne valgt til Provst i Ingelsted Herred. Det er kosteligt at læse det Brev, hvori han takker sine Embedsbrødre, disse »store og udmærkede Mænd«, »Musernes værdige Sønner«, for den Tillid de havde vist ham ved at vælge ham til deres Provst, skjönt de ikke kjendte ham personlig. Om sin Flytning til Løderup udtaler han sig

som en Konge, der nedlægger Regjeringens Byrder for at plante Kaal i en rolig Afkrog af Verden, og derved opnaar et længe næret Ønske. Det blev dog, til at begynde med, just ikke nogen sønderlig rolig eller behagelig Stilling, han fik, da Pesten snart efter udbrød i den Del af Landet og hærjede den forfærdelig. I et Brev af 2den November 1619 til Svigerfaderen, Hr. Niels Olsen i Asserum, omtaler han, at henved 200 Mennesker vare døde i hans Sogne i faa Maaneder, og i et senere Brev af 13de December 1620 til Tage Ottesen Thott beretter han, at han havde fulgt henved 300 Lig til Graven¹⁾. En liden Datter mistede han (1619), og da hans Hustru atter ventede sin Nedkomst, drog hun til sine Forældre i Bleking for at undgaa Farsotten.

Bertel Knudsens udgivne Breve slutte med Aaret 1620. Fra den Tid have vi ikke saa rigelige Efterretninger om ham og hans Færd. I Aarene 1622—3 berejste han efter kgl. Befaling Skaane, Bleking og Halland for at samle Runeindskrifter, og O. Worm nævner han som en af de Mænd, der havde ydet ham Bidrag til hans store Værk om de danske Runemindesmærker²⁾. For øvrigt er det kjendeligt, at Løderups afsondrede Beliggenhed ikke var gunstig for hans litterære Samkvem med Yderverdenen. Man vil jo nemlig erindre, at man paa den Tid endnu ikke havde noget ordnet Postvæsen, saa Breve maatte befordres med tilfældige Bud, som langt lettere kunde findes i en meget besøgt Søstad som Malmø end i en afsides Landsby. Ganske forglemt bleve Bertel Knudsen dog ikke. Ligesom en og anden fremmed spurgte efter den lærde og veltalende Mand, for hvem de havde faaet Interesse ved hans Skrifter³⁾, saaledes mindedes han ogsaa undertiden her hjemme, naar der forelaa litterære Opgaver,

¹⁾ Dedicationen til 5te Centurie af *Epist. selectæ*.

²⁾ O. Worm, *Epistolæ*, p. 47—8. Ejusd. *Monumenta Danica*, Præfatio. Jvfr. *Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed*, I, 287—8.

³⁾ Wormil *Epistolæ*, p. 412. 418.

der syntes særlig passende for hans Begavelse. Da Sorø Akademis Professorer saaledes efter kgl. Befaling i Aaret 1632 gjorde Forslag angaaende en Del Forbedringer i det lærde Skolevæsen, deriblandt ogsaa Indførelsen af ny Skolebøger, blev M. Bertel Knudsen af dem bragt i Forslag som den, der var vel skikket til at foranstalte Skoleudgaver af de latinske Digtere¹⁾. Om han virkelig kom til at udføre dette Hverv, kunne vi imidlertid ikke afgjøre.

Om Bertel Knudsens præstelige Gjerning i Løderup og Hørup bemærker Cawallin efter den skaanske Visitatsbog, at 1627 fandtes Ungdommens Kristendomskundskab middelmadig og 1635 ringe; dog ytrede Menigheden sig tilfreds med sin Præst. Nogle Aar efter finde vi ham lidende af en vanskelig Sygdom, »et Kornax» opvoxede paa hans Taa; denne besønderlige Udvæxt forevist paa Landemodet i Lund. Samme Aar (1639) fik han kgl. Tilladelse til »at rejse til Surbrønde og varme Bade udenlands«. Hans Sygdom nødte ham til at holde Kapellan, og senere overdrog han ogsaa Provsteembedets Udførelse til en Viceprovst. Efter at have udstaaet meget under Danmarks ulykkelige Krig med Sverrig 1644 o. fl. Aar døde han den 7de Januar 1650. — En stor Del af hans senere Skrifter ere endnu i hans levende Live udgivne af hans Søn Cornelius. Foruden denne, hvis senere Livsstilling ikke kjendes, havde han fire andre Sønner, Oluf, Lars, Mogens og Bertel, der alle bleve Præster i Skaane og Bleking²⁾. Hans Enke, Elisabeth Nielsdatter, de synes at have været velstaaende, døde 61 Aar gammel den 7de April 1663 og begravedes i Løderup Kirke ved sin Ægtefælles Side.

Af nogle af de ældste af Bertel Knudsens Skrifter, der alle ere litterære Sjeldenheder, særlig Brevene, har jeg gjort følgende Uddrag, der har kostet mere Ulejlighed,

¹⁾ Rietz, Skånska Skolväsendets Hist. S. 651.

²⁾ Cawallin, Lunds Stifts Herdaminne IV, 29. 81—3. V, 292. f. 302. Rietz, S. 608.

end man skulde tro, men formentlig ikke vil være nogen uvelkommen Vejledning ved Benyttelsen af dem. Da ingen lettelig samtidig vil faa Adgang til de forskjellige Udgaver af disse Breve, har jeg stræbt at vise, i hvilket Forhold de forskjellige Udgaver staa til hinanden, idet jeg dog maa bekjende, at jeg efterhaanden er gaaet træt, saa at de sidste Centurier af Brevene ikke ere blevne underkastede en saa omhyggelig Granskning som de første. Saa vidt mig bekjendt, har dog ingen før mig skjænket disse Breve saa megen Opmærksomhed. S. Cawallin har i sin Lunds Stifts Herdaminne dog hist og her benyttet dem, om han end ingenlunde har faaet alt med, der kunde have været tjenligt til hans Formaal. Ogsaa G. L. Wad har i sine Meddelelser om Rektorerne paa Herlufsholm gjort Brug af dem.

I.

Barth. Canutii Dani Lusuum juvenilium Liber II, Odas sive Horatianas verius Parodias continens. [Rostochii] 1609. 8. (Paa Titelbladet er trykt et Digt af Christoph. Gulden Borussus til Forf., hvori han opfordres til at udgive sine Digte.)

Skriftet begynder med en Tilegnelse til „Magnus Bartolinus, illustris Scholæ, quæ in Herlov. Holm. est, præses dignissimus“, hvem Forf. takker for mange beviste Velgjerninger. Derefter følger Oder til følgende Personer:

I. Ad Aurelium Witfeldium de Odersberg, Holm. Herl. inhabitare cogitantem. II. Ad eundem pro editis a se Historiarum monumentis. III. Ad Ericum Julium de Alsted, Nobilem Danum. IV. Ad Willichium Westhovium de Westhofen Cimbrum P. L. (o: poëtam laureatum). V. Pro pace Belgii. VI. Ad Magnum Bartholinum Holm. Herlov. præsidem dignissimum. VII. Ad Barth. Johannidem Dalby Oveni Julii obitum flentem. VIII. Ad eundem de morte eiusdem. IX. In sedem Musarum Herlovish. quando ibidem regimen susceperet M. Gasp. Erasm. X. Ad D. Nicolaum Trygonium Portam, Pastorem Vadomensem. XI. In festivitatem nupt. Johannis

Severini, quæ erat Connigstad. 1607. XII. Ad Petrum Petræum Hiennium in Scotiam ex Dania redeuntem. XIII. Ad amicum ægrotantem. XIII. Ad Jonam Severinum¹⁾ Andræpoli Schoto-Britan. in Daniam pèrgentem. (XIV fattes). XV. Ad Johannem Rhodium Hafniensem Danum. XVI. Ad Erasmus Phænium Nassov. ex Anglia in Daniam properantem. XVII. Ad Martinum Claudium Gislingium Danum. XVIII. Ad amicum.

Barth. Canutii Dani Lusuum juveniliū Liber III, Elegias continens.

Dette Skrift er trykt i Flugt med det foregaaende (med fortsat Arksignatur), det indeholder følgende Elegier:

I. Ad Musas. II. Ad D. D. Davidem Herlicium P. L. Lubecens. Physicum ord. digniss. III. In morte M. Jonæ Jacobi Venusini, qui obiit Soræ, Anno 1608. IV. Ad Magnum Bartholinum. V. In Natalem Christi Salvatoris. VI. Ad M. Gasparum Erasmus Scholæ Herlovisholm. Rectorem digniss. VII. In morte Patris desideratiss. Canuti Nicolai Nordrupii, qui obiit 1606. VIII. Ad D. Johannem Severinum Past. Connigstadiens. patrem carissimum. IX. In exequiis sororis Mariæ Canutiæ. X. Ad amicum nupt. festivit. celebrantem.

II.

B. Canutii Toxotis Lusuum juveniliū Liber septimus. Hafniæ 1611. 4.

Skriftet begynder med en Tilegnelse til „egregios et cultissimos Dn. Dn. Bartholomæum Johannidem Dalby, avunculum meritissimum, Johannem Severinum in Kongsted, parentem optimum“. Derefter følger disse Digte:

1. Ad D. D. J. Paulum Resenium A. R. H. Rectorem magnificum. 2. D. D. Petro Vinstrupio Seland. Episcopo et Professori H. 3. Ad D. D. Conradum Aslacum Bergensem.

¹⁾ Søn af en Borger i Kbhvn. og Broder til M. Joh. Stephanus's anden Hustru; blev Lektor i Bergen (se Kirkehist. Saml. 3. R. I, 765—6, 771—2, 775—6).

4. Ad Leonardum Metznerum J. U. D. et Profess. 5. D. D. Thomæ Finckio Medico et Mathematico. 6. Ad D. D. Gellium Saceridem Hafn. Medicum. 7. De Martino Rulando Med. et Phil. Doctore, Cæsar. Majest. a consiliis medicis. 8. De suo in patriam reditu. 8. D. M. Christiano Longomontano, Ptolomæo Danico, Facult. Phil. Decano spectab. 9. Ad D. M. Johan. Erasmium Prof. Phys. 10. Ad D. M. Johan. Janum Alanum, Mecænatem suum, et Præcept. veterem. 11. Ad D. M. Volfgangum Rhumannum, sponsum. 12. Ad D. M. Canutium Bæscium. 13. Ad D. M. Gasp. Erasmium, hospitem et præcept. submisce colendum. 14. Ad eundem. 15. Ad D. D. J. Paulum Resenium. 16. Ad Joannam Elisabetham Leonis e Vestoniis Anglam Poëtr. L. 17. Ad D. Johannem Sever. Past. Kongst. p. s. 18. Ad D. Georgium Laurentium D. V. Ministrum in Dalby. 19. Ad Elisabetham Albertinam a Kamenek, Boëm., linguarum, Latinæ, Græcæ, Hebrææ, Germanicæ et Boëmicæ, peritam. 20. Ad eandem. 21. Henrico Christiano Albertio H. D. (o: Hafn. Dan. eller Hamiltoni Dano) L. L. (o: linguarum) studiosissimo. 22. Sponsaliis D. M. Gas. Erasmii. 23. De infelici sua apud Bojos militia. 24. Maximo suo præsidio D. D. J. Paulo Resenio. 25. De eodem. 26. De festivitate Jesu Christi natalitia.

III.

B. Canutii Otia adolescentiæ et Pericula. Rostochii 1613. 8.

Skriftet begynder med en „Præscriptio“ til „illibatos virtutis et faventiæ candidatos“; derefter følger „Præloquium“ eller „Dedicatio“ til Kjøbenhavns Universitets Professorer¹⁾, dat. „ex schola nostra in illustris Scaniæ inclyta Metropoli Malmogia“, Marts 1613. Derefter Digtene (hvoraf flere allerede findes i Forf.s tidligere Samlinger og derfor her lades uomtalte) ordnede under følgende Afdelinger:

¹⁾ I Acta Consist. 10. Julii 1613 bemærkes: „Lod M. Bartholinus Canuti offerere Dn Professoribus sine Poemata“.

I. B. Canutii Odæ et Parodiæ. Deriblandt følgende (Sidetallene angives her): p. 1. Ad Paulum Martinium, Lundia Præsulem. 3. Ad Willichium Westhovium, Præceptorem P. L. Nob. 4. Ad amicum, qvando in rota Veneris periclitaretur. 5. Ad Paulum meum Martinium. 7. Ad Willichium Westhovium suum. 7. Ad Johannem Rhodium. 8. Ad Benjaminem Ursinum Sprotasilesium. 9. Ad Christophorum Berregium Portuanum. 10. Ad Ludovicum Munthe, Prælat. Lundia. 11. Ad Paulum Martinium S. L. 13. Ad Teucrum [Nicolai] Alburgium in natali ejus. 14. Casparo Bartholino, Med. et Phil., et Annae Finchiae novis nuptiis. 15. Pro victorioso Daniae exercitu. 16. Ad Elisabetam Albertinam puellam doctissimam. 18. Ad Franciscum Fectelium, qvando Musarum Candidatus factus est. 20. Dis Manibus Jani Canutii, fratris desideratissimi. 21. Desiderium patriæ. 21. Ad Joannem Keplerum Mathem. Cæsarium. 22. Ad Paulum meum Martinium S. L. 23. Ad Nicolaum Trigonium Portam. 34. Ad Nicolaum Mathiam, Canon. et Præpos. Lundia.

II. B. Canutii Elegiæ. Deriblandt: p. 30. Ad Paulum Martinium S. L. de natali suo. 43. Ad Paulum Martinium super unici filioli Jani Pauli obitum. 48. Ad Paulum Martinium meum Malmogiâ discedentem. 50. Ad Willichium Westhovium de suo in patriam reditu (det er det samme Digt, som ogsaa findes i Lus. juv. Lib. VII. 8). 53. Ad Willichium Westhovium de insperata sua militia (ogsaa i Lus. juv. Lib. VII. 23). 56. Ad Conradum Aslacum P. H. 64. Ad D. Paulum Martinium, magnum Scaniae Episcopum, in obitum Andreae Mart. Grumii fratris desideratissimi.

III. B. Canutii Epigrammata. Deriblandt: p. 79. Ad J. Paulum Resenium, patrem Academiae patriæ. 79. Ad Paulum Martinium suum. 81. Ad Petrum Petræum Hiennium P. W. (o: past. Wordingborg.) nuptias meditantem. 81. Ad Jacobum Fectelium in natali ejus. 82. Ad Davidem Patritium C. M. (o: consulem Malmog.) in natali ejus. 83. Ad Faderum Matthiam Lundiensem S. M. (o: senatorem Malmog.). 34. Ad Johannem Johannem Michaëlium V. L. (vistnok: vicar. Lund.). 93. Ad Paulum Petrejum, Canon. Roësfonti. 94. Ad Casparum Bartholinum D. 94. Ad Tancredum Lælium Me-

dicum. 95. Ad Andream Svendium virum consultiss. 96. Ad Petrum Petrejum Hiennium, S. H. R. (o: scholæ Herlov. rect.). 97. Ad Barth. Johannidem Vallinium A. C. (o: avunculum cariss.). 98. Ad Teucrum Nicolaum Alburgium. 98. Ad Boëtium Laur. P. P. (o: prof. publ.) Lund. 99. Ad Andream Henricium. 102. In natalem Gasp. Erasmi Coagio-Dani P. H. (o: prof. Hafn.). 105. Ad Davidem Wilhelmum, Patritium Malm. 106. Diis manibus Marinæ Canutiæ sor. c. 106. Ad Christianum Joannem Consul. Mal. et Telonar. Regium. 109. De Charimela Westhoviana. 110. De Jano Dionysio Jersino. 111. Ad Christophorum J. Vallinium, Avunculum diu multumque desideratum. 112. Ad Christian. Chilianum in Hvellinge. 113. Ad Joannem Atteretium in Tom[erup]. 113. Ad Christianum Jacobum Noldium S. M. (o: Senatorem Malm.). 114. Ad Eliam Isenberg. P. H.

IV. B. Canutii Epica. Indeholder følgende Stykker: p. 117. In Patriam meam Daniam fortem et felicem, florentem et victoriosam. 123. Ad patriam meam inclytam et illustrem Daniam, de Christiano 4 magno suo et Septentrionis Rege. 133. Justa et Inferiæ ad Divos manes illustris Annæ Catharinæ D. Reginæ desideratissimæ. 148. In illustri Portuana solenniter parentavi ad Joh. Paulum Resenium. 150. Festivitati Natalitiorum Jesu Christi. 152. Fragmentum satyræ de perversis hujus seculi moribus, ad Paulum Martinium.

V. B. Canutii Extemporanea et puerilia. Deriblandt: p. 160. Pro pugna patria, ad C. 4. D. R. 161. Ad Petrum Vinstrupium S. S. 162. In morte Jonæ Venusini Historici et Poëtæ Regii. 165. Ad Johannem Corvinum P. M. (o: past. Malm.) ægrotantem. 166. Ad J. Pavlum Resenium super opus ejus Catechet. 166. Ad Erasmus Phænium Tilemontanum affinem. 169. Ad Magnum Bartholinum, Avunculum, Herlovi-Holmiæ Præsidem. 170. Ad Nicolaum Simonium. 171. In album Eliæ Nisselii Boëmi. 171. Ad J. Paulum Resenium. 173. Ad Jonam Severinum Portuanum. 174. Ad Gasparum Erasmus P. H. 174. In Holmiam Herlovianam dulcissimam Musarum sedem. 175. Ad Barth. Johannem Vallinum (o: Dalby). 183. Ad Joannem Keplerum Cæsareum Mathemat. 185. Ad Matthiam Nicolaum in Haars-

low. 186. Ad Johannem Patricium Davidis f. Malmog.
 187. Ad Willichium Westhovium P. L. Nob. 188. Ad Eras-
 mum Jacobum meum et Georgium Faderum patritios Malm.
 190. Lenæ Rhodiæ puellæ formosissimæ sponsæ. 191. Ad
 Magnum Bartolinum Herloviholmæ Præsidem, Avunculum C.
 195. Ad Faderum Matthiam, Senat. Malm.

VI. B. Canutii Carmina adoptiva. Indeholder
 Digte til Bert. Knudsen af andre Forfattere, deriblandt to af
 Willichius Westhovius de Westhofen (det ene med Overskrift:
 Ad Bartolum meum Canutium Regia-Danum, quando Her-
 lovi-Holmiâ in Angliam iret); to af Simon Andreæ Collingius,
 et af Olaus Slangendorp., et af P. Wrangius Portuanus, og
 et Par af Udlændinge.

IV.

Bertili Canuti Epistolarum centuria auspicalis,
 in qua æternas lacrimas sacris Sux cineribus
 reliquit. 1617. Witebergæ. (8vo.)

Skriftet er tilegnet dels de tvende adelige Ynglinge
 Henrik og Povl Ramel, dels Forf.s Velyndere og Patroner i
 Almindelighed (Tilskriften er dat. Malmogiæ IV. Kal. Mart.
 1616). Derefter følger Digte til Forf. af flere Udlændinge,
 der opholdt sig ved Universitetet i Jena. Tilsidst kommer
 en Epist. dedicatoria til en unævnt „Vir amicus“ (formo-
 dentlig Martin Persæus, en tydsk Jurist, der var Hovmester
 for Brødrene Ramel), hvori Forf. omtaler sine litterære Sysler
 og sin Brevskrivning. Hans Breve, der vare Hastværks-
 arbejde, vare egentlig ikke bestemte til Trykning. Dog havde
 han tænkt paa at udgive nogle, der kun indeholdt Suk og
 Taarer, som Tillæg til et Sørgedigt over sin tabte Hustru,
 men siden havde han atter kastet dem til Side. Da Vennen
 imidlertid fandt Behag i hans Breve, havde han nu samlet
 et Hundrede saadanne, om end ikke tilstrækkelig affilede, og
 han havde sat Brødrene Ramels Navn i Spidsen, ikke fordi
 de kunde have nogen Ære deraf, men fordi han ansaa dem
 for sin Tids bedst begavede Ynglinge. — Af Brevene ere en
 Del optagne i Forf.s senere, større Brevsamlinger, tildels i

noget forandret Form; en Del findes kun i nærværende Udgave.

Ep. I. Martino Persæo — Sinclari-Holmiam. (Dat. Malmogiæ, Kal. Jan. 1616). Forf. giver en glimrende Skildring af Naturens Ynde og Frugtbarhed her i Landet, udtaler sin Glæde over, at M. P. var kommen hid, og ønsker ham Lykke og Hæder. (I de flg. Udg. er dette Brev Ep. VIII).

Ep. II. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. IV. Non. Jan. 1616). Forf. udtaler sin store Hengivenhed for Biskop P. M. og ønsker ham et glædeligt Nytaar. (I de flg. Udg. er dette Brev Ep. XV).

Ep. III. Casparo Bartolino — Portuam [o: Kbhvn.]. (Malm. XV. Kal. Decbr. 1615). „Her i Livet ere Roserne blandede med Torne, Sorger og Glæder skifte! Du begræd hist [i Kbh.] en Moder [o: Svigermoder, Søster Ivers, D. Thomas Finckes Hustru], en Fader her [B.s Fader, Hr. Bertel Jespersen, Præst i Malmø], nu fører Du en Søster til Brudeskammelen“ [B.s Søster Dorthe, der ægtede M. Christen Longomontanus]. Da B.s Moder rejser over til Brylluppet, skriver Forf. med hende. Han havde, som det synes, faaet en Pengegave af D. Thomas Fincke (vistnok for et tilsendt Skrift); saaledes var det ikke ment; Forf. ønskede hans Kjærlighed, ikke hans Guld. „Satis ego sum dives, qui cum etiam nihil habeam, nihil cupiam“.

Ep. IV. Ad Præstites Provinciæ Faxææ — Locum-Regium [o: Kongsted, hvor Forf.s Stiffader var Præst]. (III. Id. Jan. 1616). Forf. udtaler i et poetisk Sprog sin Kjærlighed til sin Fødeegn, Faxe Herred, hvor Skjæbnen desværre ikke havde tilladt ham selv at opslaa sin Bolig; thi da han, efter at have drukket af Rhinen og Ems, og plejet Neckars og Oderens Bølger, kom tilbage til Fædrelandet, fandt han ikke nogen Plads aaben for sig i sin Fødeegn, men blev af Skjæbnen anvist en Virkekreds i Skaane. Nu sender han Præsterne i Faxe Herred sine „Parodiæ“ til Horats's Oder som venlig Erindring.

Ep. V. Johanni Michaelio — Portuam. (Malm. prid. Kal. anni 1616). Forf. lykønsker J. M. [sikkert den som

Fyns Biskop siden bekjendte Hans Michelsen] til hans Forfremmelse til en anseelig Post, og sender ham et Skrift.

Ep. VI. Lavoni Urne de Belteberg — Montem-Belticum (IV. Id. Febr. 1616). Forf. udtaler sin store Glæde over en Samtale, han havde haft med L. U.

Ep. VII. Paulo Martinio — Lundiam. (Malmogiæ). Forf. udtaler udførlig sin Deltagelse i uventede Dødsfald i Biskop P. M.s nærmeste Slægt.

Ep. VIII. Davido Patricio, Consuli Malmogiæ. (E musæo meo). D. P. havde indbudt Forf. til et muntert Gilde; men denne undskyldte sig, da han ønskede at leve maadeholdent, og han vidste, at det plejede at gaa stærkt løs paa Drik ved slige Lejligheder. „Novi ego, quam non siccis labiis sedebetis, et jocos ac sales vestros nimio vino salietis, non temperabitis“.

Ep. IX. Heinricho Tyconio — Glassacium. (Malm. 1616). Henrik Tygesen [vistnok den senere Præst i Bringstrup i Sjøel.] var bleven Hovmester hos Sinclair paa Gladsaxe i Skaane; Forf. giver ham Vink om den Maade, hvorpaa han skulde gaa frem i sin Opdragelse af sine Elever. „Delicata educatio, quæ per hæc regna nimis se spargit, labes multas infundit, severitate opus est ad tollendas, sed et prudentiâ, ut sensim et sine motu“. En pludselig og overdreven Haardhed gjorde nemlig ondt værre.

Ep. X. Heinricho et Paulo Rameliis Eq. Danis — Be[ck]eschovium. (Malm. ult. mens. Clusii 1616). Forf. udtaler sin Glæde over deres Fremgang i Studeringerne og fremstiller som Mønster for dem deres afdøde Fader og andre berømmede Forfædre.

Ep. XI. Regelo Regelo, Andrea Bremero, Georgio Fadero, Bertilo Dalio — Malmogiæ. (E lyceo meo, propriid. Kal. Febr.). Venlige Opmuntringer om Iver i Studeringerne til disse Forf.s fire haabefulde Disciple.

Ep. XII. Martino Persæo — Sinclari-holmiam. (Malm. III. Non. Febr. 1616). Forf. glæder sig over M. P.s Ven-skab og over hans Sindelag mod [Henrik Albertsen] Hamel-ton, som Forf. satte meget højt („vivit in mente mea ille juvenis, multæ sapientiæ, multæ virtutis, et ad summa veniet,

si ad senium ejus vita“), og til hvem M. P. efter Forf.s Ønske havde skrevet et Brev og et Digt, hvilket sidste, der var sendt Forf. til Gjennemlæsning, havde vakt hans store Beundring.

Ep. XIII. Heinrico Hameltono J. C. [o: Juris consulto] — Jenam. (Malm. Kal. Sept. 1616). Forf. udtaler sin levende Hengivenhed for H. H. og sender ham nogle af sine Skrifter.

Ep. XIV. Paulo Martinio, Episcopo — Lundiam. (Malm. V. Id. Febr. 1615). Forf. taler med Bekymring om sin unge Hustrus nær forestaaende Nedkomst og udbeder sig et Skrift til Laans af Biskoppen.

Ep. XV. Thomæ Finchio — Portuam. (Malm. XVI. Kal. Decbr. 1615). Forf. takker T. F. for en tilsendt Gave (jvfr. Ep. III) og taler om hans Hustrus Død.

Ep. XVI. Martino Persæo — Glassacium. (Malm. IV. Id. Jan. 1616). Taksigelse for et Brev fra P., hvorpaa Forf. dog ikke kunde svare udførlig, da han havde Besøg af „Scanniarum Præsul“ [Biskop Povl Mortensen], der ogsaa satte Persæus overordentlig højt.

Ep. XVII. Magno Bertelino — Vartoam. (Malm. VII. Kal. Mart.). Forf. priser den ophøjede Aand, store Skarpsindighed og udbredte Lærdom hos M. B. [den tidligere Forstander paa Herlufsholm], hvis eneste Mangel var, at han skrev saa sjældent, og beder ham besøge sig.

Ep. XVIII. Boetio Laurentio — Lundiam. (Malm. V. Kal. Sext. 1615). Forf. bevidner sin Glæde over den Ros, B. L. [vicarierende Lektor i Lund] havde tildelt hans „Petricula“ (poetiske Forsøg), og udtaler sin Hengivenhed for ham.

Ep. XIX. Martino Persæo — Sinclaris-Holmiam. (Malm. III. Kal. Febr. 1616). Forf. udtaler i stærke Ord sin Kjærlighed til P.; han havde trods den strænge Vinter villet besøge ham, men ikke truffet ham. Fra Hamelton, der var vendt tilbage til sin Slægt i Kjøbenhavn, havde Forf. haft Brev, „lis abscissa, titulum sumat, gratulationem pro reditu ei scripsimus, tuam exspectamus, ut se jungat“.

Ep. XX. Jacobo Jano — Ystadium. (Malm. VI. Id. Jan. 1616). Forf. havde paa en Rejse været i Ysted, hvor han havde nydt den bedste Modtagelse af J. J. [formodentlig

Præst der]; sender ham nu sine „Parodiæ“ og udbeder sig hans Dom om Skriftet.

Ep. XXI. Laurentio Jacobo — Collem-Wemæum. (Malm. VI. Id. Jan. 1616). Forf. takker L. J. [Præst i Vemmenhøj i Skaane] for den overordentlig venlige Modtagelse, han havde nydt hos ham, skjønt de tidligere ikke havde kjendt hinanden. Sender ham nogle af sine Digte.

Ep. XXII. Olao Wadsonio — Grynbyum. (Malm. VI. Id. Jan. 1616). Forf. havde nylig paa en besværlig Vinterrejse set sig nødt til at søge Herberge hos O. W. [Præst i Grønby i Skaane]. Skjønt der ikke var noget tidligere Bekjendtskab mellem dem, havde han dog nydt den venligste Modtagelse og havde maattet love at komme igjen paa Tilbagerejsen, et Løfte han dog ikke havde kunnet opfylde. Han sender nu nogle af sine Digte med mange Hilsener.

Ep. XXIII. Martino Persæo — Sinclaris-Holmiam. (1616). Forf. havde været paa en Rejse i den strænge Vintertid for at besøge M. P.; men da han var kommen Sinclarsholm paa en Mil nær, havde han hørt, at Sinclar var rejst bort med M. P. i sit Følge. Forf. var derfor vendt om og skrev nu dette fra et Herberge i Ysted, hvor han havde fundet Mad og Drikke nok, men lidet af lærde og aandfulde Samtaler.

Ep. XXIV. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. VIII. Kal. Febr. 1616). Trøstebrev til Biskop P. M. i Anledning af hans Faders Død.

Ep. XXV. Bartholomæo Hansenio — Rosæ-fontem. (Malm. X. Kal. Mart. 1616). Beklagelse over et Brevbuds Ufettertelighed. Forf. havde skrevet til Venner i Frankfurt [Joh. Henr. Alstedius og Christoffer Hansen Dalby], men var bange for, at Brevet nu kom for sent, og at Kjøbmændene allerede vare dragne afsted. Han sender nu Brevet til B. H. for at denne skulde føje sit til og besørge den videre Forsendelse¹⁾.

¹⁾ Bartholomæus Johannis Danus blev 10 Decbr. 1601 immatrikuleret i Padua, vistnok som Hovmester for Kjeld Krabbe (Suhms Saml. II, 3, 8). »Hr. Bertel Hansen i Duebrødre« (i Roskilde) omtales i Kjøge Huskors. Han var uden Tvivl en Morbroder til Bertel Knudsen Aqvilonius. Se S. 242. 254. 255. 266 o. fl. St.

Ep. XXVI. Fadero Matthiæ Consuli Malmogiæ. (E musæo nostro). Tak for Indbydelse til et Gilde, som Forf. dog ikke kunde deltage i, da han elskede Maadehold og foretrak Musernes Selskab for de fyldte Bægere.

Ep. XXVII. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. XV. Kal. Mart. 1615). Forf. beretter, at hans Hustru efter ti Maaneders Ægteskab havde født ham en Datter, der var død kort efter Fødselen. Han udtaler sin Sorg over dette Tab og sin Bekymring for Moderen, der endnu var meget svag, saa at han endog frygtede for hendes Liv.

Ep. XXIX. Jo. Severino Fyono — Locum-Regium. (Malm. X. Kal. Mart. 1615). Forf. meddeler [sin Stiffader, Hans Sørensen, Præst i Kongsted] om sin Hustrus Død i Barselseng og udtaler i stærke Udtryk sin Sorg. Det var hans Hensigt atter at begive sig paa Rejser og drage til Italien „for at bringe sin elskede afdødes Navn over Alperne“.

Ep. XXIX. Jo. Paulo Resenio Episcopo — Portuam. (Malm. Kal. Mart. 1615). Resen havde i sin Tid skaffet Forf. Ansættelse i Malmø. Han havde tænkt paa at rejse til Italien, men gode Venner havde holdt ham tilbage, navnlig Biskop Povl Mortensen i Lund, hvem han ærede som sin Lykkes Skaber. Han havde da slaaet sig til Ro og levet et lykkeligt Liv med sin unge Ægtefælle; men nu var hans Lykkes Bygning omstyrtet ved hendes Død. Derfor vare Tankerne om at rejse til Italien atter vendte tilbage hos ham, og derom ønskede han nu Resens Raad.

Ep. XXX. Casparo Bartholino — Portuam. (Malm. Kal. Mart. 1615). Forf. skriver om sin Sorg over sin Hustrus Død og om sin Plan at rejse udenlands og søge Trøst i Studeringer.

Ep. XXXI. Paulo Martinio — Lundiam. (III. Id. Mart. 1615). Forf. udtaler sin Trang til at tale med Biskop P. M. om sine Anliggender og beder ham fastsætte en Dag, da han kunde træffe ham hjemme.

Ep. XXXII. Casparo Erasmo — Portuam. (Id. Mart. 1615). Forf. udtaler sin Kjærlighed til C. E. (c: Jesper Rasm. Brochmand) og klager over det Tab, han havde lidt ved sin Hustrus Død.

Ep. XXXIII. Lavoni Urne de Belteberg — Montem-Belticum. (Kal. Quintil. 1615). Forf. udtaler sin Glæde og Beundring over et Brev, han havde modtaget fra L. U. og sin Hengivenhed for denne „Heros“.

Ep. XXXIV. Severino Velleio — Ripas. (Malm. ad VII. Id. Quintil.). Forf. bevidner sin levende Glæde over et Brev, han havde faaet fra S. V., med hvem han ikke før havde staaet i Forbindelse, men hvis Broder, Tausanus, var hans Ven¹⁾.

Ep. XXXV. Jo. Paulo Resenio — Portuam. (Malm. Kal. Apr. 1615). Forf. vil følge Resens Raad og opgive Planen om at rejse udenlands for at fordrive sin Sorg.

Ep. XXXVI. Magno Bertolino — Borrebyum. (Malm. VII. Kal. Maji 1615). Forf. skildrer Naturens Ynde i Skaane og særlig Malmøs Herligheder.

Ep. XXXVII. Casparo Bartolino — Portuam. (V. Id. Sextil. 1615). Forf. beklager, at han ikke havde faaet Tid til at besøge C. B., da han paa Hjemrejsen fra et Besøg hos sin Slægt [i Kongsted] kun i ganske kort Tid havde kunnet opholde sig i Kjøbenhavn.

Ep. XXXIIX. Jo. Paulo Resenio — Portuam. (Malm. V. Id. Sextil. 1615). En lignende Beklagelse over ikke at have kunnet træffe R., for hvem Forf. udtaler sin Beundring.

Ep. XXXIX. Laurentio Holmio — Lundiam. (Malm. propriidie Kal. Sept. 1615). Forf. sender L. H., hvem han kalder „magnum Lundiae decus“²⁾, et Skrift, og beklager, at han ikke havde besøgt ham.

Ep. XL. Paulo Martinio — Malmogiæ. (E musæo meo). Biskop P. M. var til et Bryllup i Malmø, da Forf. sendte ham denne lille Epistel (skreven sammesteds).

Ep. XLI. Lavoni Urne de Belteberg — Montem-Belticum. ([Avgust 1615]). Forf. havde for at adsprede sig i sin Sorg besøgt sin Hjemstavn, men Rejsen havde dog kun ydet ham ringe Lindring.

¹⁾ I Bøllings Brevsamling i Kgl. Bibl. findes et Brev (fra 1615) fra Severinus Andreæ Welleius (da i Lund) til M. Bertel Knudsen.

²⁾ Jfr. Worms Lex. I, 462. Lyskander, Scr. Dan. S. 274. Kbhvns Univ. Hist. III, 599.

Ep. XLII. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. VII. Kal. Decbr. 1615). Om et beklageligt Dødsfald [som det synes i Biskoppens Familie]. Forf. beretter, at det nu gik godt med Skolen [i Malmø] og at den hidtil forfømmelige Rektor [M. Frants Fechtel] søgte at oprette det forfømmte.

Ep. XLIII. Martino Persæo — Glassacium. (V. Kal. Decbr. 1615). Forf. skriver om et paatænkt Besøg hos M. P. og om sin tunge Stemning, da han ikke kunde forvinde Tabet af sin Hustru.

Ep. XLIV. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. XV. Kal. Decbr. 1615). Forf. ønskede en Ansættelse i Lund, da han var kjed af Opholdet i Malmø; naaede han ikke sit Ønske, saa tænkte han paa til Foraaret igjen at optage Planen om at rejse til Italien.

Ep. XLV. Heinricho Hameltono J. Cto. — Jenam. (Malm. Kal. Sextil. 1615). Forf. beretter om sin Hustrus Død i en Alder af kun lidt over 16 Aar og om sin paa Venners Forestillinger atter opgivne Plan om at rejse udenlands. Han udtaler sin Længsel efter H. H. og skildrer i et poetisk Sprog, hvor herligt de skulde have det sammen, dersom H. snart kom hjem.

Ep. XLVI. Bartholomæo Hansenio Dalby — Rosæfontem. (Malm. [Januar] 1616). Forf. glæder sig over, at B. H. efter langvarig Udenlandsrejse var kommen hjem og havde faaet Ansættelse ved Roskilde berømte Skole¹⁾. Undskylder, at han ikke havde kunnet komme til et Gilde hos en adelig Dame, hvortil han havde været indbudt af B. H. Beklager maaske aldrig mere at skulle faa B. H.s Broder Christoffer Dalby at se — han havde ikke set denne sin Slægtning siden sine Drengenaar. Forrige Sommer havde Forf. besøgt sin Slægt i Sjælland, men havde desværre ikke faaet Tid til at gjæste B. H.; beder ham hilse Chiusius, Gravius og Mariagrius [alle Hørere ved Roskilde Skole], hvoraf de to første tidligere havde været hans Omgangsvenner. (Det samme Brev, men i en forkortet og forandret Skikkelse, findes i de senere Ud-gaver som Ep. XVI).

¹⁾ Han nævnes ikke i Blochs Fortegnelse over Lærerne ved Roskilde Skole. Duebrødre Kl. var jo dog nøje knyttet til Skolen.

Ep. XLVII. Heinrico Hameltono J. C. — Jenam. ([1615]). Forf. udtaler sin Glæde over et Brev fra H. H. og sin Berømmelse over ham; berører sin egen nedtrykte Stemning paa Grund af sin Hustrus Død.

Ep. XLIIX. Martino Persæo — Glassacium. (Malm. IIX. Kal. Mart. 1616). Forf. bevidner M. P. sin Glæde over et Brev fra ham og et Digt, P. havde skrevet i Anledning af Albertius's (o: Henr. Hameltons) Hjemkomst.

Ep. XLIX. Casparo Brochmanno — Portuam. (Malm. Id. Jan. 1616). Forf. glæder sig over den Ære, der var vederfaren B. [nemlig at han den 7de December 1615 var creeret til Dr. theol.], og afmaler sin egen sørgmodige Tilstand.

Ep. L. Jo. Severinio Fyonio — Locum-Regium. (Malm. IIX. Kal. Febr. 1616). Udtalelse af Forf.s sørgmodige og nedslaaede Stemning.

Ep. LI. Viro amico — Rostochium. (Malm. 1616). Forf. takker for et Digt i Anledning af sin elskede Hustrus Død.

Ep. LII. Severino Vellejo — Lipsiam. (Malm. 1616). Vedel havde været i Skaane; Forf. udtaler sin Glæde over Besøget og sin Beklagelse over, at han ikke havde faaet Lejlighed til at tage Afsked, inden V. drog udenlands. Om sig selv beretter han, at en højtstaaende Mand søgte at faa ham bort fra Malmø og at skaffe ham en bedre Stilling, men det var endnu uafgjort, hvad det blev til.

Ep. LIII. Helio Paulo — Montem-Belticum. (Malm. 1616). H. P. [se Kirkeh. Saml. 3. R. I, 585—8, siden Præst i Otterup i Skaane] havde udviklet nogle astronomiske Anskuelser for Forf., som denne modsiger¹⁾. „Sublimis heros“ [Lave Urne] hilses.

Ep. LIV. Heinrico Hameltono — Portuam. Forf. udtaler sin levende Glæde over, at H. H. var vendt tilbage til Fædrelandet; udspørger ham om Forholdene i Tydskland.

Ep. LV. Helio Paulo — Montem-Belticum. (Malm. IIX. Kal. Mart. [1616]). Forf. glæder sig over, at H. P.

¹⁾ Elias Pauli f. Barthovius flk 29/4 1616 Testim. publ. fra Univ. Han var bleven Student 1612 og havde i to Aar været Huslærer hos Raadmand Jost Leidebur i Malmø. (Rostg. Saml. 121 Fol.)

var saa tilfreds med Opholdet hos Lave Urne, og giver ham forskellige Raad om, hvorledes han bedst skulde anlægge sine Studier af den latinske Literatur; navnlig anpriser de to nyere Latinister, Lipsius og Puteanus, som udmærkede Forbilleder i en elegant og rig Stil.

Ep. LVI. Claudium Baggero Consuli — Coagiam. (Malm. V. Id. Febr. 1616). Forf. sender C. B., der havde været en god Ven af hans afdøde Fader og siden en Støtte for hans Moder, nogle af sine Digte.

Ep. LVII. Bartholomeo Hansenio Dal. — Rosæ-fontem. (Malm. XI. Febr. 1616.) Forf. takker for et Brev, udtaler sin egen mismodige Stemning og lover med faderlig Omhu at tage sig af et ungt Menneske, som B. H. havde sendt over til ham, som det synes for at han skulde besøge Malmø Skole¹⁾; glæder sig over, at „Magnus noster“ (o: Mogens Bertelsen Dalinus) med det første kom nærmere.

Ep. LIX. Heinrico Hameltono — Portuam. (Malm. 1616). Forf. udtaler sin utaalmodige Længsel efter Brev fra H. H.; fortæller om sine Studier og spørger om H.s Fremtidsplaner; hilser Lægerne Tancredus Lælius og Fredericus Severinius.

Ep. LIX. Martino Persæo — Glassacium. (Malm. Kal. Decbr. 1615). Forf. udtaler sit Venskab for M. P. og for Familien Sinclair, hos hvilken P. opholdt sig; samt om Albertius's (o: H. Hameltons) forventede Hjemrejse.

Ep. LX. Lavoni Urneo de monte Beltico — Beltebergam. (Malm. 1615). Forf. udtaler sin store Glæde over et Brev fra L. U. og dvæler forevrigt ved sin nedslaaede og sørgmodige Stemning (i Anledning af sin Hustrus Død).

Ep. LXI. Heinrico Hameltono — Portuam. (Malm. 1616). Taksigelse for et Brev, Glæde over at H. fandt Behag i et Ungdomsskrift af Forf.

Ep. LXII. Helio Paulo — Malmogiæ. (Malm. Id. Febr. 1616). Tak for et Brev og for nogle tilsendte Digte.

¹⁾ Vistnok den Bertel Dalby, Søn af Bertel Hansens i Udlandet værende Broder, Christoffer Hansen Dalby, som omtales i mange af Bertel Knudsens Breve.

Ep. LXIII. Oligero Rosæcrantzio — Rhodoholmiam. (Malm. XII. Kal. Mart. 1616.) Forf. udtaler sin Beundring for og Kjærlighed til H. R.

Ep. LXIV. Heinrico Hameltono — Portuam. (Malm. X. Kal. Febr. [1616]). Begejstret Taksigelse for et modtaget Brev fra H. H., der havde trøstet Forf. i hans sørgmodige Stemning. Nogle havde opfordret ham til at udgive en Del af sine Breve; han var dog uvis, om de fortjente Offentliggjørelse, og ønskede derom H.s Raad.

Ep. LXV. Jo. Severino Fyono — Locum-Regium. (Malm. 1616). Sørgmodige Betragtninger; Beretninger om „Dalius noster“ (se Ep. XI. LVII), med hvis Studeringer det gik godt; Forespørgsel om dennes Broder.

Ep. LXVI. Heinrico Hameltono — Portuam. (Malm. IX. Kal. Mart. 1616). Venskabsytringer, samt om en unævnt Person, der havde udtalt sig ugunstig om Forf. i et Brev til Biskop Povl Mortensen.

Ep. LXVII. Martino Persæo — Glassacium. (Malm. Kal. Nov. 1615). Forf. undskylder sin længere Tavshed, indbyder M. P. til at besøge sig, de skulde saa ret af Hjærtens Lyst fordybe sig i Samtaler om Lipsius og Puteanus; hilser fra sin Broder, Nilaus Canutius Aquilonius, der var i Besøg hos ham.

Ep. LXIIX. Severino Laurentio — Lundiam. (Malm. 1616). Forf. takker S. L., sin tidligere Discipel, for et Brev og opmuntrer ham til at tage en Grad ved Universitetet.

Ep. LXIX. Heinrico Hameltono. (Malm. XIII. Kal. Decbr. 1615). Forf.s levende Glæde over Budskabet om, at H. H. atter var kommen hjem til Fædrelandet.

Ep. LXX. Jano Bagero — Hafniam. (Malm. 1616). J. B., Forf.s tidligere Discipel, havde skrevet til ham og bedet om hans Bistand til at faa en Lærerplads. Den, han attraaede i Lund, var dog givet bort. Om Malmø Skole skriver Forf.: „Fectelius [Rektor] abitum non proposuit, sed juravit. Successorem vocavit, in cujus manu est [o: Biskoppen], sed Senatu inconsulto, unde nonnulli motus et dissentiones, non tamen apertæ“. [Biskoppen havde kaldet sin Svoger, Hans Tavsén Vedel]. Forf. raader J. B. til at tage Bacca-

laurgraden og giver ham Udsigt til en [Hører-] Plads ved Malmø Skole; omtaler og hilser flere af sine tidligere Disciple og giver J. B. et Brev at besørge til Kjøge [mulig Ep. LVI, da J. B. maaske var en Søn af Klavs B. i Kjøge].

Ep. LXXI. Eilhardo Lubino — Rostochium. (Malm. X. Kal. Mart. 1616). Forf. udtaler sin Højagtelse og Hengivenhed for Professor E. L.

Ep. LXXII. Joanni Simonio — Rostochium. (Malm. 1616). Forf. udtaler sig om sin Sorg og sit Ønske at besøge Venner i Rostock, hvilket hans Embedsforretninger dog ikke tillod ham.

Ep. LXXIII. Bartolomæo Hansenio — Rosæ-fontem. (Malm. prid. Kal. Febr. 1616). Forf. længes efter Brev fra B. H., efter at denne nu var bleven gift, spørger til [Andreas] Suendius, Stenius og [Christiernus] Mariagrius, alle i Roskilde, og fortæller om „Bertillus tuus“ (se Ep. XI) og hans Flid og Lærelyst.

Ep. LXXIV. Jo. Severinio Fyono — Locum-Regium. (Malm. 1616). Forf. skriver om sin nedslaaede Stemning; han havde modtaget Exemplarer af et Skrift, som J. S. havde udgivet [o: Joh. Rivii Athendoriensis aandelige Krigsmænds Undervisning af Eph. 6, fordansket af Hans Sørensen Nyborg. Kbh. 1615. 8.], hvilket tiltalte Forf. mere end hans eget tilføjede Vers. Han opmuntrer J. S. til at fortsætte med lignende Arbejder, navnlig omtales et Skrift „de poenitentia“, denne havde under Hænder, og som burde udgives til almindelig Opbyggelse.

Ep. LXXV. Magno Bertelino — Schelschoram. (Malm. XV. Kal. Mart. 1616). Forf. skriver om sine litterære Arbejder; nogle opmuntrede ham til at udgive en Del af sine Breve, herom ønskede han at høre M. B.s Mening.

Ep. LXXVI. Jo. Severinio Fyonio — Locum-Regium. (Malm. 1616). Forf. havde for nogen Tid siden haft Besøg af J. S., hvilket havde opmuntret ham meget; selv havde for nylig udgivet „Parodiæ in Horatium“, et Arbejde, som han havde forfattet paa ni Dage; nu tænkte han paa et lignende Skrift over Catullus.

Ep. LXXVII. Erasmo Phoenio — Sigenam. (Malm. VIII. Id. Febr. 1616). Forf. skriver om Tabet af sin elskværdige Hustru og om sine litterære Arbejder.

Ep. LXXIIX. Christophoro Hansenio Dal. — Francofurtum. (IIX. Id. Febr. 1616). I en længere Aarrække havde Forf. ikke staaet i personlig Forbindelse med C. H. Dalby [se Kirkehist. Saml. 3. R. I, 335—8], men derfor havde han ikke tabt ham af Syne. Han fortæller ham om det smertelige Tab, han havde lidt ved sin unge Hustrus Død. Det gjør ham ondt, at C. H. D. sidste Sommer havde været i Danmark uden enten at besøge Forf. eller underrette ham om sin Nærværelse. „Peccasti, mi Hanseni“. „Men har Du desværre end selv kunnet unddrage Dig mig, saa har (hvad jeg skylder din Broder) din Bertel ikke kunnet det. Ham har jeg optaget som en Søn i mit Hus; og han, der har Navn tilfælles med mig, skal ogsaa have Bord og Hus, og med fælles Bolig ogsaa fælles Vilkaar. Ham behøver Du ikke at sørge for. Havde han været min kjædelige Søn, kunde jeg ikke have haft større Omhu for ham, og Du vilde ikke selv kunne sørge bedre for ham hverken i aandelig eller legemlig Henseende. Han er allerede flink i sine Studeringer, og han gjør Fremgang efter mit Ønske og til min Fornøjelse . . . Sit Fædreland [Tydskland] staar han i Begreb med at glemme og det er hans Agt at leve og dø her“.

Ep. LXXIX. Martino Persæo — Glassacium. (Malm. 1615, „paa den Dag, som højtideligholdes med stegte Gjæs“). Forf. skriver om sin varme Hengivenhed for M. P. og om deres fælles videnskabelige Interesser; Rygtet havde berettet ham, at Albertius [o: H. Hamilton] var kommen hjem, hvorover han er fuld af Glæde.

Ep. LXXX. Heinricho Hameltono — Portuam. (Malm. X. Kal. Decbr. 1615). Forf. udtaler sin Glæde over H. H.s Hjemkomst og fortæller om sin egen nedslaaede Stemning paa Grund af Tabet af sin Hustru.

Ep. LXXXI. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. XIV. Kal. Mart. 1616). Forf. trøster Biskop P. M. i Anledning af hans Svigerfaders, Vedels, Død; takker ham, fordi han tager sig af Forf.s Ven Helius [Pauli, se Ep. LIII].

Ep. LXXXII. Martino Persæo — Sinclari-Holmiam. (Malm. 1616). Forf. udtaler sin Glæde over M. P. og sin Beundring af ham.

Ep. LXXXIII. Johanni Rhodio — Marpurgum. (Malm. XII. Kal. Mart. 1616). Forf. fortæller om sin Sorg, sin Lyst til at rejse til Italien og sine litterære Arbejder; spørger om, hvorledes det gik med J. R.s medicinske Studier.

Ep. LXXXIV. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. 1616). Forf. takker for to Breve fra P. M. og trøster ham i Anledning af [M. Anders Sørensen] Vedels Død. „Mori debuit, ut immortalis fieret“.

Ep. LXXXV. Frederico Severinio — Portuam. (Malm. 1616). Forf. havde i sine tidligste Aar levet sammen med F. S. [paa Herlufsholm], siden vare de blevne skilte ad og havde begge færdedes længe i Udlandet. Som en tilbage-trængt Strøm brød dog nu det gamle Venskab frem, og Forf. havde i sine „Interludia“ skrevet om F. S. og havde sendt ham Skriftet. „Si sensero gratum id officium fuisse et literas has, sæpe laudes tuas audias et ad eas exsultes“. Forf. ønsker sig anbefalet til „den store Mand“ J. Charisius [F. S.s Svoger].

Ep. LXXXVI. Paulo Martinio — Lundiam. Forf. sender efter Biskoppens Ønske sine „triumphales laudes“ over Christian IV.

Ep. LXXXVII. Martino Persæo. (Malm. VII. Kal. Mart. 1616). Forf. takker for et Brev fra M. P., hvori denne bl. a. havde fortalt, at Forf.s Digt var blevet overrakt Kongen (som det synes af Sinclar). M. P. skulde rejse til Tydskland; Forf. maatte endelig tale med ham forinden, han havde nemlig forskellige Hverv, der skulde udrettes i Frankfurt; han ender med i de stærkeste Udtryk at forsikre M. P. om sit Venskab.

Ep. LXXXIIX. Johanni Henningio — Portuam. (Malm. XV. Kal. Mart. 1616). Forf. havde med Glæde modtaget et særdeles vel skrevet Brev fra J. H., sin fordums Discipel; han skulde gjerne tage sig af den Sag, han ønskede forebragt for Bispnen, der dog for Tiden var rejst til en fjernere Egn af Skaane.

Ep. LXXXIX. Jo. Paulo Resenio — Portuam. (Malm.). Forf. anbefaler varmt G. Marius, som i nogle Aar havde været Hører ved Malmø Skole, og som nu begav sig til Kbhvn¹).

Ep. XC. Lavoni Urne de Belteberg — Montem-Belticum. (Malm. Id. Quintil. 1615). Forf. havde for nogen Tid siden skrevet til L. U., men da han ikke vidste, om Brevet var blevet rigtigt besørget, skrev han paany. Deriblandt: „Illud de Calumnia quod mittis, imo ascribis, legi, placuit et (vere dicam) movit. Tuæ etiam Melodiæ, quas donum mihi fecisti, quam probæ, quam puræ!“

Ep. XCI. N. Trygonio Portæ — Womium. (Malm. XIII. Kal. Mart. 1616). Forf. længes efter Brev fra sin Ven N. T. P. [Præst i Vomb og Veberød i Skaane]; fortæller om sine litterære Sysler.

Ep. XCII. Joanni Telegardio — Lundiam. (Malm. 1616). Forf. var indbudt til et Bryllup i Lund, men undslog sig; imidlertid sendte han mange gode Ønsker for Brudefolkene og lovede om ti Maaneder at indfinde sig ved Barnedaaben. J. T. omtales som værende „e contubernio præsulis“ (o: Biskop Povl Mortensens).

Ep. XCIII. Magno Martinio — Hellesoram. (Malm. X. Kal. Mart. 1616). Forf. og M. M. havde tidligere levet fornøjelig sammen i Skotland, „in Caledoniis saltibus“, deres gamle Venskab burde derfor ikke uddø. Forf. fortæller om sine litterære Sysler.

Ep. XCIV. Matthiæ Nicolao — Hosleviam. (Malm. XI. Kal. Mart. 1616). Forf. trøster M. N. [Odder, Præst i Haaslev og Boderup i Skaane] i Anledning af hans Hustrus Sygdom, taler om Lidelsernes gavnlige Virkninger i aandelig Henseende, og hilser M. N.s Søn Sebastian, „en udmærket Yngling“, og [hans Lærer] Janus Screderus²).

¹) Vistnok den Jørgen Nielsen, forhen Hører i Malmø, der 1616 for-gjæves stræbte at blive Præst i Endeslev og Vraaby (Kl. Lyskanders Levned, S. 134—5). Et Digt fra 1617 af Georgius Marius Malmogius omtales i min Kbh. Univ. Hist. III, 311, Note 1. Flere Breve til ham forekomme i det følgende.

²) Om disse findes Efterretninger hos Cawallin, Lunds Stifts Herdaminne. II, 138 flg. Jvfr. nedenfor, S. 281.

Ep. XCV. Jo. Paulo Resenio — Portuam. (Malm. 1615). Forf. havde paa Dansk oversat den første af Isokrates's Taler, hvilken han nu sender R. med Forespørgsel, om han burde gaa videre. R. vilde maaske svare, at der var Bøger. nok til. „Non contendo! Puto tamen, hæc talia legi pie magis et innocenter, tot novis Porsii Facetiis, tam inhonestis, tam indecoris, quæ Danicæ cum venia factæ in multis jam manibus consistunt, errant, feruntur“. Forf. lykønsker R. til hans ny Værdighed [som Sjælands Biskop].

Ep. XCVI. Jano Jersino — Gisam. ([Malm. 1615]). Forf. havde ugjerne hørt, at J. J. var dragen til Tydskland; udtaler sit Venskab for ham; sender ham sine „Parodiæ in Horatium“, hvori han havde udtalt sig berømmende om Jersin, og vedlægger et Digt til ham [se Gjellerup, J. D. Jersin, S. 50].

Ep. XCVII. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. 1616). Forf. havde været i Lund hos Bispen og var kommen vel hjem, skjønt dygtig gjenneblødt af Regnen. „Vocabat generosus Hofdalius (?: Sivert Grubbe til Hofdale, Lensmand paa Malmøhus) postero die in arcem, ad videndas tuas literas, tanquam nova Musarum sacra . . . tractum e sacris cineribus Lipsii odorem sentiit et laudavit“. „Han (Grubbe) kaldte Borgmestrene til sig; alt er i Orden; den øverste af dem var jeg hos, han vil gjerne imødekomme dit Ønske; lad min Tavsens komme; hvad du og han ville, skal nok lykkes“ [nemlig Ansættelsen af Bispens Svoger, Hans Tavsens Vedel, som Rektor i Malmø]. Endelig gaar Forf. i Forbøn for en ung Mand (Overbringer af Brevet), der havde forset sig, men var bedre end sit Rygte, og nu ønskede Ansættelse [vistnok som Skolemester] i en Kjøbsted i Stiftet.

Ep. XCIIX. Hectori Maltano — Opmanum. (Malm. 1616). Forf. havde hørt Persæus tale meget godt om H. M. [Præst i Opmanne i Skaane], hvorfor han ønskede at træde i venskabelig Forbindelse med ham, til hvilken Ende han sender ham sine Digte.

Ep. XCIX. Magno Bertelino — Schelscoram. (Malm. 1616). Forf. havde modtaget Brev fra M. B., som højlig havde opmuntret ham, og det glædede ham, at M. B. var tilfreds med hans „Parodiæ“; det var dog kun et ufuld-

komment Arbejde, og han kunde vente bedre Ting fra ham: „folia ista sunt non fructus, ludi non labores“.

Ep. C. Abrahamo Angelo — Carsundiam. (Malm. 1616). Forf. havde i sin Tid undervist A. A., men havde dog ikke glemt ham, skjønt han ikke havde skrevet til ham. Nu sender han ham sine Digte og ønsker at indlede stadig Brevvexel med ham [se Faye, Christianssands Bispehist., S. 216 f.].

Samlingen slutter med et Brev (dat. Rostochii 12. Septb. 1615) fra Prof. Eilhard Lubinus til Bertel Knudsen Aquilonius, som i Overskriften kaldes Danmarks Øjesten (ocellus Daniæ) og i Brevet stilles i Linie med Danmarks tvende Stormænd i Videnskabens Verden, Tyge Brahe og Holger Rosenkrands, idet der tillige siges om ham: „Humaniores literæ te duce trans Balthen tecum penetrarunt“.

V.

Bertili Canuti Epistolarum selectarum II. Centuriæ: quæ velut in gustum emissæ. Rostochi ex officina Peditana cId. Id C.XVII. (8vo).

Skriftet begynder med en Fortale: „De libri genio et charactere ad doctos et claros in Europa“. Derpaa følger et særligt Titelblad til det første Hundrede af Brevene, lydende:

Bertili Canuti Epistolarum centuria auspicalis,
ad V. Illustrem Sigvardum Grubbium heroem.
Anno cId. Id C.XVII.

I Tilegnelsen (dat. Malmogiæ 1617) til Sivert Grubbe, Herre til Hofdale, Torup og Høgholt samt Lensmand paa Malmøhus, omtaler Forf. navnlig, hvorledes S. Grubbe først havde henledet hans Opmærksomhed paa J. Lipsius, af hvis litterære Retning han siden var bleven en saa ivrig Tilhænger¹⁾. Derefter følger „Index“ over de Mænd, til hvem Brevene ere skrevne, og saa disse selv²⁾:

¹⁾ Jfr. D. Mag. 4 R. II, 362.

²⁾ I det følgende Uddrag af Brevene har jeg ogsaa taget Hensyn til den senere Udgave fra 1623 af denne Centurie, hvor Brevene som oftest findes i en udførligere Skikkelse.

Ep. I. Regelo Regelo — Malmogiæ. ([Malm.] V. Id. Jan. [1616?]). Forf. opmuntrer Regel Regelsen¹⁾ til flittig at sysle med Videnskaberne, især Poesien.

Ep. II. Seuerino Laurentio — Portuam. (Malm. Id. Jan. 1616). Forf. opmuntrer [sin fordums Discipel] S. L. [der i Jan. 1614 var bleven Student fra Malmø Skole] til at skride frem paa Videnskabernes Bane, og besvarer en Forespørgsel om Fectel (se Ep. LXXX), hvis Død syntes forestaaende. (Den sidste Del af Brevet mangler i denne Udg., men findes i den følgende).

Ep. III. Canuto Alaudæ — Witebergam. ([Malm.] 1616). Knud Lerke fra Fyn [† 1666 som Provst i Musse Hrd. og Præst i Nysted], der studerede i Vittenberg, havde sendt Bertel Knudsen en Førstegrøde af sine Studier; denne roser samme, men formaner dog K. L. til at vogte sig for store Indbildninger. „Beskedenhed er Ungdommens Pryd og Grundlaget for sand Berømmelse og Hæder“. Han opmuntrer ham til at studere Theologi og ikke lade sig skræmme derfra af de lidet tiltalende Stridigheder, som førtes om Trossager.

Ep. IV. Simenio Buch — Montes. (Malm. [1615?]). Forf. havde fra S. B. modtaget et Brev, der havde overrasket ham; han havde ikke fra hin Egn og en saa ung Mand ventet et Brev, der vidnede om en saa udviklet videnskabelig Dannelse og Smag. Han opmuntrede ham derfor til at skride videre paa den vel betraadte Bane; forøvrigt omtaler han sine egne Studier i Fædrelandets Historie, og at han snart vilde udgive noget didhen hørende. (I den fig. Udg. findes en Slutning paa Brevet, der mangler i denne. Her omtaler Forf. med stor Ros en vis Brusius²⁾ og spørger, om han ikke var der, hvor S. B. opholdt sig; Bescius vilde denne derimod ikke finde, da han var „vandret til de høje og evige Lande“ [se Ep. XXVII og LXVII]).

¹⁾ R. Regelsen blev i Decb. 1618 immatrikuleret ved Kbh. Univ. fra Malmø, anbefalet af M. Bertel• (Knudsen). Samme Aar udgav han Profeten Jonas's Historie i latinske Vers (Rietz, Skånska Skolväs. Hist. S. 591. Worms Lexic. III, 630—1. 976.)

²⁾ Christianus Torchilli Brusius tog 28. April 1612 Magistergraden ved Kbh. Univ.

Ep. V. Lavoni Urneo de Monte Beltico — Lundiam. (Malmogiæ, prid. Id. Jan. 1616). Forf. dvæler med Taknemmelighed ved den Velvilje, som Lauge Urne viste ham, omtaler hans Fortjenester af Digtekunsten og forjætter ham Efterslægtens Beundring. „Skaane har længe lyttet til dine Toner og elsket dem“. (Disse sidste Ord mangle i den flg. Udg., hvor Forf. derimod taler noget om sine egne Besværigheder).

Ep. VI. Jo. Severino Fyono — Locum Regium. (Malm. 1616). Et Vennebrev fra Bertel Knudsen til hans Stiffader, Præsten i Kongsted. I en elegisk Tone omtaler han sine Studier og sine øvrige Forhold.

Ep. VII. Helio Paulo — Octaviam. (Malm. Nonis Martiis 1616). Elias Povlsen i Otterup i Skaane¹⁾ havde opfordret B. K. til at udgive sine Breve. Denne omtaler Sagens Vanskelighed, da hans Breve ere Hastværksarbejde og ikke omhyggelig udarbejdede.

Ep. VIII = Ep. I i 1ste Udg. af Cent I.

Ep. IX. Christiano Longomontano — Portuam. (Malm. Kal. Febr. 1616). anbefaling for Overbringeren, der havde lagt sig efter Filosofi, Mathematik og Musik. (I den flg. Udg. er Brevet dat. Id. Jun. 1618, og der findes en Slutning paa samme, som mangler i nærværende Udgave, handlende om Angreb af [D. Christoffer] Dybvad paa Longomontanus, hvilke denne opfordres til ikke at tage sig nær).

Ep. X. Casparo Bartolino — Portuam. (Malm. Kal. Febr. 1616). Varm anbefaling for Overbringeren, der begav sig til Universitetet. (I den flg. Udg. findes der en længere Slutning paa Brevet, som mangler i nærv. Udg., handlende bl. a. om et Brev fra Persæus, som Bartholin for kort siden havde sendt Bertel Knudsen).

Ep. XI. Jo. Paulo Resenio, Episcopo — Portuam. (Malm. Kal. Febr. 1616). anbefaling for et ungt Menneske

¹⁾ Ifølge Cawallin, Lunds Stifts Herdaminne III, 454, blev Elias Povlsen først ved Aaret 1620 Sognepræst i Otterup; mulig har han tidligere været Kapellan der. Bertel Knudsens Breve til ham ere ellers som oftest adresserede til Lauge Urnes Herresæde Beltebjerg.

af god Familie i Malmø, der begav sig til Universitetet. (I den fig. Udg., hvor Brevet mangler Datum, navngives Personen, nemlig Severinus Samius [o: Samsing, den samme vistnok, hvem de to foregaaende Breve gjælde], og det omtales, at Jonas Severus havde fundet Plads i Malmø; Øvrigheden og Byens Befolkning var ham gunstig, saa at Sagen var afgjort, naar han fik Biskoppens Samtykke¹). Forøvrigt udtaler Forf. sin Misfornøjelse med sin egen Stilling, baade hvad Lønnen og hvad Arbejdet angik.

Ep. XII. Jo. Severinio Fyono — Locum Regium [i den fig. Udg.: Portuam]. (Malm. 1616). Forf. beretter bl. a. om et Skrift, han havde under Hænder: „Jeg har for Kongen skrevet noget om Christiansstad, som han her anlægger, om hans Sejre og andet; du skal faa Skriftet, saa snart det udkommer; jeg staar i Begreb med at udsende det“. (I den fig. Udg. er Brevet noget udførligere end i denne).

Ep. XIII. Simenio Buchio — Franequeram. (Malm. postrid. Non. Mart. [1616?]). Forf. takker Buch for et modtaget Brev og raader ham af flere Grunde til at drage til Tydskland for der at fortsætte sine Studier [se Ep. IV og LXVII].

Ep. XIV. Nicolao Olao — Asseroam. (Malm. V. Id. Mart. [1616?]). „Temmæus har sendt mig, hvad Du har sendt ham, nemlig et Brev og en Gave“ — for begge Dele takkes. (I den fig. Udg., hvor Brevet er dat. Malm. 1618, findes til denne Begyndelse knyttet en længere Fortsættelse, hvori Forf. udtaler sig om sin Virksomhed [som Præst i Malmø] og om sine litterære Sysler).

Ep. XV = Ep. II i 1ste Udg. af Cent. I.

Ep. XVI = Ep. XLVI i 1ste Udg. af Cent. I.

Ep. XVII. Eilhardo Lubino — Rostochium. (Anconæ in Scanijs VI. Id. Oct. [1616?]). Forf. havde set et Brev fra E. L. [Professor i Rostock], over hvilket han udtaler

¹) Her menes vistnok Pladsen som Rektor ved Malmø Skole. Han maa dog ikke have opnaaet Biskop Povl Mortensens Samtykke, da ikke han, men Biskoppens Svoger, M. Hans Tavsens Vedel, blev Rektor i Malmø i Febr. 1616. Jonas Severus er vistnok identisk med den ovenfor S. 235 nævnte Jonas Severinus (jvfr. nedenfor Ep. LXVII.)

sin Glæde; forøvrigt taler han mest om sine egne litterære Sysler og Forhold.

Ep. XVIII. Joanni Simonio — Rostochium. (VI. Id. Oct. [1616?]). Svar paa et Brev fra J. S. Forf. omtaler sine historiske Arbejder.

Ep. XIX. Paulo Rutingio — Rostochium. (Malm. Id. Nov. [1616?]). Digteren P. R. havde skrevet til Bertel Knudsen og sendt ham et Digt, denne havde svaret med et Digt; forøvrigt ventede han et Besøg af P. R., hvortil han glædede sig.

Ep. XX. Helio Paullo — Octaviam. (Udat.). Forf. omtaler, at han for længere Tid siden havde sendt H. P. (se Ep. VII) og [Lauge] Urne sine „Miscella“, og han vilde beklage, om Brevene og Bøgerne ikke vare komne dem til Hænde.

Ep. XXI. Georgio Mario — Horleviam (i den fig. Udg.: Portuam). (Malmogiæ IX Kal. Febr. 1616). Forf. havde modtaget Brev og et Digt fra G. M., hvor over han glædede sig og opmuntrede ham til at gaa videre paa Digterbanen.

Ep. XXII. Tancredo Lælio — Portuam. (Udat.) Forf. sender T. L. [Læge i Kbhvn] en Gave fra [Lauge] Urne; spørger til [Johannes] Rhodius, paa hvem han satte høj Pris, men ikke længe havde hørt fra, og udtaler sig endelig med Berømmelse om [Henrik Albertsen] Hamelton.

Ep. XXIII. Zachariæ Lineo — Mæroam. (Malmog. XII. Kal. Jun. [1616]). Vennebrev til Zacharias Jensen, Præst i Mørum i Bleking. Navnet Lineus gav Bert. Knudsen ham efter hans Fødested, men vidste ikke, om han vilde beholde dette Navn. (I den fig. Udg. findes en Tilføjelse om Overbringeren Regel Regelsen [se Ep. I], der roses som et overordentlig begavet ungt Menneske og en ypperlig Digter: „erit adolescens, quales hic sol paucos videt, certe Dania in multis his annis non dedit majorem. Omitto, quod in Musica aliisque ad stuporem peritus. Ad magnos Poëtas se offert fere supra eos, et Westhovium excipe, nos alij in Scania palmam fere demus, quod multum sit in primis his annis“).

Ep. XXIV. Martino Andreæ — Bodstadiam. (Malm. [1616?]) Forf. skriver til M. A., Præst i Bodsted i Skaane, om sine litterære Arbejder og sender sine „Symmicta“.

Ep. XXV. Halio Paullo — Octaviam. (Malmog. 1616.) Om en Indbydelse, Forf. havde faaet til at besøge [Lauge] Urne, og om Digte H. P. havde forfattet. (Slutningen findes kun i den flg. Udg.).

Ep. XXVI. Georgio Mario — Horleviam. (Malm. 1616.) Forf. takker for et Brev og opmuntrer G. M. til med usvækket Iver at stræbe mod Dannelsens Maal.

Ep. XXVII. Casparo Bartolino — Portuam. (Malmogiæ posttr. Id. Decemb.). Forf. havde modtaget et Skrift af C. B., som han udbryder i Lovtaler over. Hans egne Arbejder havde kun daarlig Fremgang. (I den flg. Udg. er Brevet længere, og der findes bl. a. følgende Bemærkning: „De Beschij¹⁾, fato, magni altique viri, id vero nunc primo huc allatum. De morbo olim aliquid, sed fatalem fuisse, hoc fugiebat“).

Ep. XXVIII. Severino Torndalino — Hellesoram. (Malm. [1615?]). Svar paa et Brev fra S. T. [Sognepræst i Helsingør]. (I den flg. Udg. er Brevet længere: Forf. sender sine „Parodia“ og omtaler andre Skrifter, han havde under Hænder. Fectels Sygdom omtales omtrent som i Ep. II).

Ep. XXIX. Nicolao Petræo. ([Malm.] 1616). Forf. bebuder et Besøg i Sjælland i den om nogle Maaneder tilstundende Sommer, ved hvilken Lejlighed han vilde besøge N. P., [der som det synes var Præst i Nærheden af hans Fødeegn]. Sender Hilsen til M. Claudius [Lyscander, Præst i Herfølge], for hvem han udtaler sin store Hengivenhed. (I den flg. Udg. er Brevet udførligere: Forf. omtaler sine litterære Arbejder og sender tillige Hilsen til [Cl. Lyscanders Søn] Claudius Claudius, en fortræffelig ung Mand, om hvem han hørte meget godt. hvad der særlig glædede ham, da han (Forf.) havde været hans Lærer [paa Herlufsholm]).

Ep. XXX. Jo. Severinio Fyono — Locum Regium. (1616). Forf. sender et Exemplar af sine „Interludia“. Beder hilse Christian Grubbe [til Lystrup].

¹⁾ Hvis herved skulde menes Prof. Knud Bieske, der døde den 29. Juli 1612, saa maatte Brevet vel være fra dette Aar. Se dog Ep. IV og LXVII, der gjøre det sandsynligt, at det er en anden Mand af samme Navn, om hvem der er Tale.

Ep. XXXI. Nicolao Georgio a studijs electo Principi — Coronæburgum. (Malm. Id. Quintil. [1616?]). Forf. til-taler Niels Jørgensen [Ærylæus], Lærer hos Prinds Christian, med udsøgt Galanteri og Ærbødighed. I sine „Parodiæ in Horatium“ havde han sat et Mindesmærke om sin Højagtelse for ham. Ad denne Bro kom han nu til ham for at slutte Venskab med ham. Han ønskede ogsaa at give C. Frisius og Tomsonus [o: Chr. Thomesen Sehested] Vidnesbyrd om sine Følelser for dem; thi det var sjældent, at Mænd af saa høj Byrd viste saa stor Kjærlighed til Videnskaberne, som disse gjorde; til begge disse „Fædrelandets Øjestene“ havde han derfor skrevet Vers og til den ene af dem tillige et Brev.

Ep. XXXII, Christiano Frisio — Cronæburgum. (Id. Quint. [1616?]). Forf. siger C. F. [til Kragerup] mange smukke Ting paa Grund af hans Hengivenhed til Viden-skaberne, sender ham et Digt og beder om hans Gunst.

Ep. XXIII. Jano Scredero — Dybecam. (Malm. 1616). Forf. udtaler sin Glæde over, at J. S. var kommen tilbage til Skaane og havde faaet en Plads paa den højbaarne Marsvins Herresæde. Han ytrer Ønske om at besøge ham paa Dybæk. „Invitat eo Laurentius Jacobi, qui, non dicam quàm, in me pronus, trahit magnus Herus tuus Octavius Marsuinus, qui præter sapientiam et virtutem, humanitatem etiam adfert et lenitatem in sublimi illa fortuna“.

Ep. XXXIV. Matthiæ Johanni à Concionibus magno Regi — Portuam. (Malm. 1616). Forf. lykønsker Mads Jensen til Stillingen som Hofpræst og sender ham sine „Miscella“ som Foræring. (I den flg. Udg. findes en længere Efterskrift om en huslig Sorg, som nys havde ramt M. J.).

Ep. XXXV. Helio Paulo — Montem-Belticum. (Malm. [1616?]). Forf. beder H. P. bringe sin Herre [Lauge Urne til Beltebjerg] Taksigelse for en bevist Velgjerning; omtaler et Arbejde, han havde under Hænder: „De magnitudine Danica“.

Ep. XXXVI. Balthasaro Meisnero — Wittebergam. (Malm. XV. Kal. Sept. 1616). Forf. bevidner Professor B. M. sin store Højagtelse. (I den flg. Udg. findes istedenfor dette Brev et til Paulus Ramel).

Ep. XXXVII. Jo. Severinio Fyono — Locum-Regium. (Anconæ XII. Kal. Quint. [1616?]). Forf. havde med Glæde modtaget Budskab om, at hans Moder havde overstaaet en Sygdom. Han var selv i Færd med et Skrift, kaldet „Politica“, og havde begyndt paa et andet „de magnitudine Danica“. (I den flg. Udg. er dette Brev vidtløftigere. Her omtales, at at Cornelius Willelmus [i Malmø] var død, og at Joh. Laurentius, en begavet Yngling, var død af Tæring i Kbhvn).

Ep. XXXVIII. Johanni Tausano — Ripas. (Malm. 1616). Man længtes i Malmø meget efter J. T.s Komme, [han var kaldet til Rektor der]. „Med Smerte høre vi om din store Faders [A. S. Vedels], den udmærkede og sjældne Mands Død, han var kjær ogsaa for os, som boede saa fjernt fra ham... Videbatur ille vir rectè jam et alto animo ad æternitatem sua omnia dirigere, et in parte effecit, magis pleniusque fortasse, si vita adhuc aliqua mansisset“.

Ep. XXXIX. Simenio Buchio — Londinium. (Anconæ [1616?]). Forf. takker varmt for et modtaget Brev og ønsker, at S. B. snart maatte vende tilbage til Fædrelandet. Brevet handler ellers mest om Lipsius, og om at han før sin Død skulde være gaaet over til Katholicismen. (Dette er dog forbigaaet i nærv. Udg. og findes kun i den for 1623).

Ep. XL. Paulo Petreo — Rosæfontem. (Malmog. 1616). Forf. takker P. P. [Sognepræst ved Roskilde Domkirke] for hans gode Mening om ham; udtaler sig med stor Berømmelse om Paulus Andreæ [siden Læge i Bergen, Søn af afd. Prof. theol. Anders Lavritsen] og ønsker ham Lykke i den Stilling, han havde opnaaet; anbefaler Albertus Corvinus [Søn af Præsten Hans Ravn i Malmø] og Janus Bartolinus [Søn af afd. Hr. Bertel Jespersen], begge fra Malmø, der gik i Skole i Roskilde, og beder P. P. tage sig af dem. (Største Delen af dette Indhold findes dog kun i den flg. Udg. af Brevet).

Ep. XLI. Martino Persæo — Francofortum. (Malmogia VII. Kal. Aug. [1616?]). Forf. anbefaler Brevets Overbringer paa det varmeste til M. P. (I den flg. Udg. er Brevet langt udførligere. Forf. sender et Skrift, han nys havde udgivet, og skriver for øvrigt en Del om en vis Wowern, som Lipsius havde omtalt i sine Breve).

Ep. XLII. Christiano Mariagrio — Rosæfontem. (Malmog. 1616). C. M. [Hører ved Roskilde Skole, 1618 i Karlslunde, sikkert som Kapellan, og 1619 Sognepræst i Ejby ved Kjøge] havde sendt Forf. at Brev fra en Ven i Udlandet [sikkert den Christoffer Hansen, til hvem det fig. Brev er rettet], som havde glædet ham højlig og opvakt stor Længsel hos ham efter at se den fraværende Ven, noget hvorom han dog ikke havde sønderligt Haab, bl. a. fordi denne var gaaet over til et andet [det reformerte] Religions-samfund. For et Aar siden havde han været her i Laudet, da vilde Forf. gjerne have omfavnet ham; men nu frygtede han, at den tabte Lejlighed ikke mere vilde komme tilbage. (Den fig. Udg. af Brevet indeholder endnu noget mere: Suendius [Andreas Schwendi i Roskilde] havde tilbudt Forf. sit Venskab og ønsket hans Nærværelse [i Roskilde], det første modtog han med Glæde, men rejse kunde han ikke, dels paa Grund af sine Embedsforretninger, dels fordi Sorgen [over hans Kones Død] endnu hvilede tungt paa ham).

Ep. XLIII. Christophoro Hansenio — Francofurtum. (Anconæ in Scania 1616). Med inderlig Glæde havde Forf. modtaget Brev fra C. H. I afvigte Foraar havde han skrevet et langt Brev til denne, men det var vist gaaet tabt paa Vejen. Christoffer Hansens Søn Bertel, der var hos Forf., gik godt frem i sine Studeringer, og Forf. lovede fremdeles paa bedste Maade at tage sig af ham, dels paa Grund af deres Slægtskab, dels af Kjærlighed til Faderen. Han beder C. H. bringe Alstedius en Hilsen, hvis det kunde ske. (I den fig. Udg. er Brevet udførligere. Forf. maler et mørkt Billede af Tiden: „Vitia, errores, sordes augescunt cum ipsis annis. In Religione dissensiones ubique et rixæ, ut ævum est ferax opinionum, sterile virtutis et pietatis. In reliquo statu luxus, fastus, libido se miscent, et quæ mæror sit recensere. Itaque de meliore statu nil ego spero, res vicesque tristes exspecto, aut certe cito non conversionem, sed, utinam fallam, eversionem in hoc mundo“).

Ep. XLIV. Andreæ Suendio — Rosæfontem. (Malm. [1616]). Forf. udtaler sin store Hengivenhed for A. S. (I den fig. Udg. er Brevet udførligere: Forf. berømmer højlig

Regel Regelsen; han var neppe 15 Aar gl. og havde allerede opnaaet en Aandsudvikling, der langt overgik andre Ynglinges i den Alder. [Denne Slutning paa Brevet er formodentlig fra Aaret 1618, jvfr. nedenfor S. 306]].

Ep. XLV. Jo. Severinio Fyono — Locum Regium. (1616). Forf. var indbudt til et Bryllup i sin Stiffaders J. S.s Hus, men han undskylder sig og sender et Digt til Bruden [hans Søster?]. (I den flg. Udg. er Brevet fortsat med nogle Bemærkninger om et fortrinligt Skrift af Aslacus [c: Prof. Kort Aslaksen].

Ep. XLVI. Bartolomeo Hansenio — Rosæfontem. (Malm. VI Id. Aug. [1616?]). Forf. udtaler sin Tilfredshed med et Besøg, han havde gjort i Roskilde, en By, han satte over alle andre. Han lykønsker B. H. til, at hans Hustru havde født ham en Datter. (I den flg. Udg. er det samme Brev sikkert urigtig dat. VII Kal. Quint. 1618).

Ep. XLVII. Paulo Petræo — Rosæfontem. (Malmog. VI. Id. Aug. 1616). Forf. havde besøgt sine Slægtninge i Sjælland og ved den Lejlighed lagt Vejen om ad Roskilde, hvor han var bleven meget godt modtaget. Men et Budskab fra Fyn om hans Søsters Død havde nedslaaet ham. (I den flg. Udg. taler Forf. videre om en Gave, han havde faaet af P. P., og om en Bog, han selv nys havde udgivet).

Ep. XLVIII. Helio Paullo — Montem-Belticum. (Malmog. Nonis Sextil. [1616?]). Venskabsytringer. (I den flg. Udg. er Brevet længere. En ung haabefuld Person omtales, som H. P. havde anbefalet til Forf. Corvinus [Præsten i Malmø] var syg, men heldigvis dog ikke død, som Rygtet havde fortalt. Derimod var J. Laurentius [se Ep. XXXVII] død af Tæring, ligeledes L. Christianus, „clarum in eâ insula sidus“).

Ep. XLIX. Christiano Mariagrio — Rosæfontem. (Udat. [Maj 1616]). Forf. anbefaler til C. M. en ung Person (se Ep. LI), Søn af hans Formand, der vilde indtræde i Roskilde Skole; han ønsker, at [Bertel] Hansen (se Ep. XLVI) ogsaa vilde tage sig af ham. Sender Hilsen til Gravius og C. Augustus [Hørere ved Roskilde Skole]. (I den flg. Udg. er Brevet udførligere, navnlig omtaler Forf. sin Længsel

efter C. Dalby [o: den i Epp. XLII og XLIII nævnte Christoffer Hansen]).

Ep. L. Bartolomeo Hansenio — Rosæfontem. (Malm. Id. Maj. 1616). anbefaling af et ungt Menneske, der skulde i Roskilde Skole. Forf. sender Hilsen til flere Venner. (I den flg. Udg., hvor Brevet vistnok urigtig er henført til 1617, bemærkes, at Altstedius (se Ep. XLIII) i et Brev til [Christoffer Hansen] Dalby, som Bertel Hansen havde sendt Forf., havde omtalt denne med Kjærlighed, hvorover han glædede sig og følte sig ved hin Mands gode Mening styrket til Udholdenhed i sine Studier).

Ep. LI. Jo. Bartolino Malmogio — Rosæfontem. (1616). Forf. glæder sig over, at Jens Bertelsen (se Ep. XL) er kommen i den gamle og berømte Roskilde Skole, han havde anbefalet ham til Hansen og Mariager (o: Epp. XLIX & L); han spørger, om M. Povl (Pedersen) endnu var sengeliggende, og ønsker, at denne brave og oprigtige Mand maatte komme sig. (I den flg. Udg. er Brevet udførligere. Forf. omtaler navnlig, at han i længere Tid havde befundet sig ilde og tænkte paa at forfriske sig ved en Rejse til Sjælland. Han klager over sit højst besværlige Embede).

Ep. LII. Alberto Corvino — Rosæfontem. (Malm. 1616). Forf. takker for et Brev fra A. C. [Discipel i Roskilde], glæder sig over hans Lyst til Studeringerne og opmuntrer ham til at skride videre frem paa Videnskabernes Bane. Han havde nylig anbefalet ham til M. Povl Pedersen (se Ep. XL), hvem han opfordrer ham til at gaa til, naar han behøvede det. (Den sidste Bemærkning findes kun i Udg. for 1623).

Ep. LIII. Claudio Bagero, Consuli — Coagium. (Malm. 1616). Forf. sender C. B. sine „Symmicta“ og omtaler, at han arbejdede paa „Antiqua“. (I den flg. Udg. er Brevet længere. Forf. udtaler melankolske Stemninger: han ventede ikke at leve længe, Videnskaberne nød kun ringe Understøttelse af de store, osv.).

Ep. LIV. Heinrico Hameltono JCo — Portuam. (Malm. Non. Quint. [1616]). Forf. skriver til H. H. i Anledning

af hans Faders [Borgmester Christian Albertsen i Kbhvn, † 1616] Død og søger at trøste ham.

Ep. LV. Olao Samio — Wittebergam. (Malm. Kal. Sept. 1616). Forf. lykønsker O. S. til, at han var kommen til Vittenberg, dette gamle, berømte Lærdomssæde; anbefaler ham Studiet af Lipsius, for at han senere med det rette Udbytte kunde læse Seneca og Tacitus. (I den flg. Udg. er Brevet udførligere: Forf. spørger, om Jo. Andreas [se Ep. XCV], med hvis Familie han stod i nær Forbindelse, var i Vittenberg; sender O. S. sine „Parodiæ“ og „Heroica“, og beklager, at han selv havde lidt af Feber i de 1½ Maaned, siden O. S. rejste hjemme fra).

Ep. LVI. Bartolomeo Hansenio — Rosæfontem. (Malmog. VI Id. April. [den flg. Udg. har: Sept.] 1616). Bertel Hansen havde fremsat en Plan om Forf.s Forflyttelse til en bedre Stilling; hertil svarer denne, at han med Tak erkjender Vennens gode Vilje, men han holdtes tilbage i Malmø med saa stærke Baand, at han ikke formaaede at løse dem. Nylig haabede han at kunne foretage en Rejse til Italien, men Planen blev til intet. Den Mand, han skulde efterfølge¹⁾, levede endelig endnu, om end skjønt paa Gravens Rand, men mulig kunde han komme sig; men selv om han lukkede sine Øjne, vilde Hensynet til Enkens Forsørgelse lægge en Hindring i Vejen — „quam si ejiciam, contra pietatem fortè et morem, si ducam, contra voluntatem et votum meum faciam“. (I den flg. Udg. er Brevet udførligere. Forf. skriver: „In Boetio²⁾ lætor amorem non migrare, etsi ille a nobis migravit, et in eo sic ostendere, quem commendavi“. Han omtaler, at han med Held havde dyrket Meloner i sin Have; han sender een, men kunde have sendt mange flere,

¹⁾ Formodentlig M. Povl Pedersen, Sognepræst ved Roskilde Domkirke, der den Gang var syg, og som døde den 5 November 1616 (se XEp. CV).

²⁾ Herved kan neppe menes nogen anden end M. Bo Lavritsen, der ifølge Bloch, Rosk. Domscole. I, 47 den 12. Maj 1617 kaldtes til Rektor i Roskilde fra Vicelektoratet i Lund. Den i Udg. af 1623 tilføjede Slutning paa Brevet maa altsaa — som oftere er Tilfældet — være fra en senere Tid end den, som Brevets Datering henviser til.

hvis Svinene ikke vare brudte ind i Haven og havde for-
tæret de fleste).

Ep. LVII. Georgio Mario — Tryggevelliam¹). (Malm. X. Kal. Jul. 1617 [? 1616]). Da G. M.s Moder rejste over til ham, benyttede Forf. Lejligheden til at medgive hende et Brev. Han glædede sig over, at G. M. var kommen til denne Forf. saa kjære Egn, og at han havde faaet en Plads hos Lensmanden [paa Tryggevelde], en ikke blot ved Herkomst og Stilling, men ogsaa ved sande og indre Fortrin udmærket Mand²). Han formaner G. M. til at fortsætte sine Studier og vogte sig for de Fristelser, som Livet paa en Herregaard frembød. Efter G. M.s Ønske havde Forf. dels selv, dels ved andre mindet [M. Frants] Fectel, og denne havde i Begyndelsen lovet godt, men nu undslog han sig rent [mulig for at betale en Gjæld]. (I den flg. Udg. er Brevet udførligere: Forf. takker for en tilsendt Dissertation af D. Oluf Worm [ved hvilken G. M. vistnok havde været Respondens]; omtaler sin egen Helbredstilstand, der var betydelig forbedret. G. M. havde udtalt det Ønske, at Forf. maatte blive befordret til en bedre Stilling, men denne udtaler med megen Selvfølelse: „Det er ikke Embedet, der gjør Manden, sæt mig paa Jordens højeste Plads, og jeg vil dog ikke være større, end jeg er; sæt mig paa den ringeste, og jeg vil ikke være mindre, om der end er nogen under den(?). Lad andre følge Skik og Brug; jeg vil intet søge, ej heller vente paa noget andet. Skulde jeg give Stormændene Lejlighed til at drage mig frem? Nej ... heller vil jeg blive i det skjulte. Den Del af mit Liv, der var skikket til noget stort, er alt forsvunden, nu er jeg i Tilbagegang, og jeg har færre Leveaar tilovers, end jeg har tilbagelagt: i det Lave, i Skyggen og (skjønt I ikke ville tilføje mig saadant) i Foragt vil jeg tilbringe og ende dette Liv; nu stræber jeg ikke efter noget højt uden i Himlen, og der haaber jeg at naa det, fordi jeg her har foragtet det.

¹) Brevets Bestemmelsessted findes kun i den flg. Udg. fra 1623.

²) Se Kirkehist. Saml. 3. R. II, 12—13.

Gid I der — thi jeg tager Hr. Samuel¹⁾ med — maatte nyde et langt Liv og ile frem ad til Ære og Berømmelse, hvortil I ere skabte“).

Ep. LVIII. Paulo Martinio — Lundiam. (Malmog. VIII. Kal. Jul. [1615?]). Forf. indbyder Biskoppen til et Gjæstebud. „Ad convivium jam voco, quod ex lege, ex more paro. Veni, jocos et sales miscebimus et leves lætosque sermones, sed de literis, ut mos tuus est. In hac brevi fugacique vita capiamus hos amicitiae fructus. Velleius [ø: Biskoppens Svoger, Søren Andersen V., se Ep. LXIII], qui istic, se junget, si me, si te amat: et Cæcilia [Bispinden], si comes erit, beneficium dabit.“ Forf. spørger, om Biskoppen havde noget imod, at han indbød Stadens Borgmestre og Raadmænd. Det skulde rette sig efter Biskoppens Ønske; men Forf. gjør dog opmærksom paa, at han ikke godt kunde undlade at indbyde dem uden at udsætte sig for ond Omtale.

Ep. LIX. Bartolomeo Hansenio — Rosæfontem. (Udat.; men i den flg. Udg., hvor Brevet er langt udførligere, har det Aarstallet 1615). Forf. havde for nylig skrevet til B. H., til sin Moder og til Magnus [Bartolinus] og indbudt dem til et Gjæstebud [mulig det samme, som omhandles i Ep. LVIII]; men Budet havde været mindre paalideligt; han fornyer derfor Indbydelsen, sender et Brev til sin Moder, som han ønskede, at Stenius skulde overbringe. Han venter altsaa B. H. med Kone, [Andreas] Suendius, Magnus [Bartolinus] og [Christianus] Mariagrus.

Ep. LX. Magno Bartolino — Borreæam. (1615). Forf. er kjed af, at M. B. ikke kommer; opfordrer ham indtrængende til at give sig paa Vejen; den er vel lang, men ikke for en Ven. (I den flg. Udg., hvor Brevet er udateret, er det længere, og Sivert Grubbes Sendelse til Sverig omtales: „Heroem nostrum mitti ad illam terram, ad fortem felicemque Gentem, in dolorem [mihi] est et voluptatem“: — det er til Sorg for Forf., fordi han derved for en Tid vil miste hans behagelige Omgang, og fordi Rejsen falder paa en Tid, da

¹⁾ Uden Tvivl Hr. Samuel Hansen (Schrøder), Præst i Haarlev, hos hvem Georgius Marius tidligere havde opholdt sig (se Ep. XXI).

Vinteren staar for Døren, hvilket gjør Vejene mindre gode; det er derimod en Glæde for ham, fordi Grubbe derved kaldes til en betydningsfuld Gjerning. „Vivat in literis librisque ea res, quam diu Dani aut Sueci vivant, quod is Legati munus inter eos Reges et in ijs sustinuit: eat quo... publica tranquillitas, salusque vocant, quæ nobis firmet et sustentet pene labentia iterum (ut res scriptoresque jam turbant) et inclinata“).

Ep. LXI. Helio Paulo — Montem Bellicum. (Malmog. Prid. Id. Sept. [1616?]). Forf. undrer sig over H. P.s lange Taushed; han havde indbudt Lave [Urne] til sig, men denne var ikke kommen, ventelig fordi Indbydelsen ved Overbringerens Forømmelighed var kommen for sent, hvilket bedes undskyldt. (I den flg. Udg. er Brevet længere. Forf. omtaler den store Sygelighed, som herskede i Malmø).

Ep. LXII. Paulo Martinio — Lundiam. (1616). Forf. skriver: „De schola, securus esto: Curabimus. De Tausano, ad senatum deferam; acquiescunt, etiamsi in reditu ejus mora fiat“. [Bemærkningen gjælder Malmø Skole, til hvis Rektorat Biskop Poul Mortensen i Febr. 1616 havde kaldet sin Svoger Hans Tavsens Vedel, der imidlertid viste sig forømmelig og udeblev fra Embedet]. (I den flg. Udg. er Brevet meget længere. Fortsættelsen handler navnlig om Sivert Grubbes Hjemkomst fra sin Rejse til Sverig [se Ep. LX]. „S. Grubbium e legatione ista rediisse tam grandi, tam gravi, mihi lætum, et cui non sit, cui patriæ salus et pax læta¹⁾); scintillæ adhuc erant et velut fumi, qui flammam dare brevi aut sero poterant inter hæc regna. Is jam extinxit et novis vinculis utramque gentem nexuit animorum, aut nexos firmavit“. Forf. udbreder sig udførligere over det ønskelige i et godt Forhold mellem Danmark og Sverig, og omtaler i stærke Udtryk S. Grubbes Fortjenester af dettes Bevarelse).

¹⁾ Den Rejse, hvorom der er Tale, kan neppe være nogen anden end den, S. Grubbe i Okt. og Nov. 1618 foretog til Stockholm (se D. Mag. 4. R. IV, 50—7); men deraf følger, at Tillægene i den senere Udg. af Ep. LX og LXII mekanisk maa være søjede til Breve fra en tidligere Tid.

Ep. LXIII. Severino Velleio — Londinium. (IV Kal. Sept. [1615?]). Forf. havde skrevet flere Breve til S. V. og sendt dem til Tydskland, nu erfares, at han er i England; han opfordrer ham til snart at komme hjem og vie sine Evner til Oplysning af Fædrelandets Historie, et Emne, Forf. ogsaa havde begyndt at sysle med. Han omtaler, at han længe havde været syg, men nu var det begyndt at blive bedre med ham. Smitsomme Sygdomme herskede i Kjøge og Kjøbenhavn, og det var at befrygte, at Smitsotten ogsaa skulde naa til det nære Malmø. (En Del af dette Indhold findes kun i Udg. for 1623).

Ep. LXIV. Lavoni Andreæ — Ripas. (Malmog V. Id. Sext. [1616]). Forf. glæder sig over Lauge Andersen Vedels Hjemkomst [fra Udlandet], ønsker at se ham og forny tidligere fornøjeligt Samliv med ham. Men han turde dog for Øjeblikket ikke gjøre sig Haab derom paa Grund af hans Faders [M. Anders Sør. Vedels] nylige Død.

Ep. LXV. Christiano Frisio — Ripas, (V. Id. Sext. [1616]). Forf. skriver med Tausanus — „alti animi studii-que vir“ —, og anbefaler i en spøgende Tone Chr. Friis [Rektor i Ribe] at gifte sig, hvis han ikke allerede havde gjort det. (I Udg. af 1623 findes dette Brev ikke, men derimod et andet, dat. Anconæ IX. Kal. Maj. 1619, til Andreas Bilde [til Rosendal i Skaane], hvori Forf. sender et Digt og siger ham mange Behageligheder paa Grund af hans Kjærlighed til Videnskaberne. Ligeledes berømmer han højlig Martinus (c: Biskop Povl Mortensen).

Ep. LXVI. Joanni Apelio — Wittebergam. (1616). Blandt de mange, som daglig besøgte Forf., var paa denne Tid Olaus Samius, en Mand af udmærket Begavelse. Medens de sad og talte sammen om litterære Sager og fremmede Universiteter, kom Talen ogsaa paa Jo. Apel, og at han opholdt sig i Vittenberg og endnu med Hengivenhed mindedes Forf., hans gamle og tro Ven. De Aar, de havde tilbragt sammen paa Herlufsholm, randt Forf. i Hu. „Ad jocos illos, convivia, ludos commovebar, ad ambulationes, discursus, saltus, et tot adolescentiæ delicias excitabar“. Han kunde da ikke andet end skrive J. A. til for at vise,

at han bevarede sine gamle Følelser for ham. (I den flg. Udg. er Brevet fortsat).

Ep. LXVII. Joanni Severino — Wittebergam. (1616). Forf. glæder sig over J. S.s [vistnok den senere Rektor i Trondhjem] alvorlige Fremskriden paa Videnskabernes Bane og beretter ham, at hans Broder [maaske den i Ep. XI omtalte Jonas Severus] var draget til Norge, ventelig for ikke at vende tilbage derfra. Brevets Overbringer var [Olaus] Samius. (I den flg. Udg. omtales den Sygelighed, der herskede i Malmø; i Sommertiden var den standset noget, men nu i Efteraaret tog den atter fat. [Simon?] Buquius, en udmærket Yngling, var død, ligeledes Canutus Bescius, en Mand fuld af Aand [se Ep. XXVII]. Forf. spørger til [Knud] Lerke og ønsker at kjende hans Fremtidsplaner).

Ep. LXVIII. Martino Persæo — Francofurtum. (Malm. Non. Oct. 1616). Forf. skrev paa Lykke og Fromme til Frankfurt, da han ikke kjendte M. P.s nuværende Opholdssted. Han beretter, at han selv endnu var i Malmø, han havde rigtignok tænkt paa at søge andensteds hen, men havde atter opgivet det, dog ikke for bestandig: „ad secessum aspiro et quietum aliquem portum“. (Den sidste Bemærkning findes kun i Udg. fra 1623).

Ep. LXIX. Ægidio Laurentio — Ripas. (Udat. 1616?). Forf. havde ikke før staaet i Brevvexling med Æ. L. [Ærkedegn i Ribe Kapitel], men havde hørt saa meget godt om ham af fælles Venner, at han fandt sig foranlediget til at knytte Forbindelse med ham. (I den flg. Udg. er dette Brev udgaaet, og der findes et andet, dat. Postr. Id. Febr. 1619, til Caspar Bartholin i Kbhvn om forskellige Ting, blandt andet om en Broder til C. B., som Bertel Knudsen lover at tage sig af paa bedste Maade [maaske den i Ep. LI nævnte]).

Ep. LXX. Danieli Heinsio — Lugdunum. (Anconæ in Scaniis Id. Novemb. 1616). Forf. havde med saa stor Glæde fulgt Heinsius's Skribentvirksomhed, at han ønskede at træde i Forbindelse med ham. Om sig selv skriver han: „In Scania vivimus, terra vestris nota, aëre, aquis, situ peramæna, divitiis et delitiis non infertili, in opibus non maximis, sed tamen pro meo voto honestis, a te studio non

impar, sed ingenio inferior. In poësi adolescentiam posui, jam displicet et ad altiora ivi, libris tamen hic aliquot editis, quos non erit ut non videris. Historiam patriæ in manus sumsi, et videbo, quid hic tempus aut sors dabunt. In Politicis aliquid ago post Lipsium, nescio an edo. De Religione scripsi eodem filo, a priscis, et quod miraberis solis poëtis. Sed premo“.

Ep. LXXI. Erycio Puteano — Lovanium. (Anconæ in Scaniis Id. Novemb. 1616). Forf. udtaler sin store Beundring for E. P. [Prof. i Løwen og kgl. spansk Historiograf] og hans litterære Virksomhed, i ham ser han en værdig Efterfølger af den store Heros [J. Lipsius]. Da Forholdene ikke tilstodte ham personlig at udtale sin Hengivenhed og Beundring, tillod han sig at gjøre det skriftlig.

Ep. LXXII. Conrado Aslaco — Portuam. (Malm. 1616). Jo. Bliccius havde bragt Forf. en Bog [vistnok: Oratio funebris in mem. Chr. Frisii Dn. de Baareby, Hafn. 1616] og en Hilsen fra Prof. C. A., hvorfor han takker paa det forbindelseste og udtaler sin Glæde over Skriftet. (I den fig. Udg. fortælles om Sygeligheden i Malmø; Corvinus [Sognepræsten i Malmø] havde nylig været Døden nær. Professorernes Digte [i det ovennævnte Skrift] havde behaget ham meget, Aslaksens eget især; Jesper Rasmussen [Brochmand], hvem han neppe havde tiltroet Interesse for sligt, havde skrevet udmærkede Vers, ligeledes Longomontanus. Hilsener sendes fra Vomius [o: N. Porta Tryggonius], Tausanus og [Gerhardus Nicolai] Mæonius [Kapellan i Malmø]).

Ep. LXXIII. Nicolao Olao — Asseroam. (Malm. III. Id. Sept. 1616). Forf. takker for et modtaget Brev, priser Lipsius og Puteanus og tilkjendegiver sin Hensigt i November s. A. at besøge N. O., [Præst i Asserum] i Bleking, dette mærkelige Landskab, der havde været Skuepladsen for saa mange Kampe mellem Nabofolkene.

Ep. LXXIV. Joanni Georgio — Rynnæam. (Asseroæ XIV. Kal. Decemb. 1616). Forf. havde under sit Ophold i Bleking ønsket at besøge Hans Jørgensen, Præst i Rønneby, men Tiden tillod det ikke. Sender Hilsen til hans Medtjener

[tillige Rektor ved Byens Skole], der var Forf.s gamle Ven. (I den flg. Udg. udførligere).

Ep. LXXV. Casparo Erasmo — Portuam. (Malm. Kal. Decemb. 1616). Forf. beklager, at han saa længe havde ladet C. Es [o: D. Jesp. R. Brochmands] Brev ubesvaret, da det var kommet til Malmø, strax efter at han var rejst til Bleking. (I den flg. Udg. udførligere. Fortsættelsen handler især om Westhovius, og Forf. udtaler sin Glæde over, at Brochmands Broder [Hans], „denne store og sjældne Mand“, lykkelig var vendt tilbage fra sine Rejser).

Ep. LXXVI. Georgio Christophoro — Veios. (Malmog. Id. Decemb. 1616). Forf. takker G. C. [Præst i Væ, tidligere Rektor paa Herlufsholm] for den gode Modtagelse, han nylig paa sin Rejse [til Bleking] havde nydt hos ham. (I den flg. Udg. udførligere. Om sin egen Stilling skriver Forf.: „in ergastulo sum, non functione, nec exeo, nisi emissus, et cum venia, quæ non hic ex facili paranda“. Ellers handler Fortsættelsen mest om et Digt, Forf. havde skrevet „ad Welleium“, og som han efter G. C.s Opfordring sender denne).

Ep. LXXVII. Zachariæ Linæo — Mæroam. (Malm. 1616). Forf. beklager, at han ikke havde kunnet efterkomme en Indbydelse til at gjæste Z. L. [se Ep. XXIII] paa sin Rejse til Bleking, skjønt han satte den største Pris paa hans Venskab og Omgang.

Ep. LXXVIII. Joanni Andreæ — Christianiam. (Malm. [1616]). Forf. takker J. A. [Kapellan i Christiansstad] for venlig Omgjængelse under sit Besøg [paa Rejsen til Bleking].

Ep. LXXIX. Joanni Georgio — Linipolim. (Malm. 1616). Forf. takker J. G.¹⁾ for venlig Modtagelse paa sin Henreise [til Bleking]; paa Hjemreisen havde Tiden ikke tilladt ham at efterkomme Indbydelsen til at tage ind hos ham. (I den flg. Udg. udførligere).

¹⁾ Se Rietz, Skånska Skolväs. Hist. S. 422—3. Cawallin, Lunds Stifts Herdaminne. III, 10. At Linipolis er Hørby, der netop ligger paa Vejen fra Malmø til Christiansstad, kan neppe være tvivlsomt.

Ep. LXXX. Tygio Petræo — Uraniam. (Malm. [1616]). Lignende Taksigelse til T. P. [Præst i W. og Ø. Wram]. (I den flg. Udg. udførligere, deri bl. a. følgende: „De Fec-telio¹⁾ jam audiveris ivisse ad plures et felicitatis illam metam. Ingenium fuit altum, rectum et candidius hâc nostrâ nive, quod dolorem iis jam auget, qui amarunt“).

Ep. LXXXI. Joanni Gotho — Gudmandiam. (Malm. 1616). Lignende Taksigelse til J. G. [vistnok Hans Nielsen, Præst i Gudmundstorp i Skaane, se Cawallin, III, 59]. (I den flg. Udg. udførligere: Forf. klager over sine mange Embedsforretninger, der forhindrede ham i hans litterære Sysler; i 8 Dage havde han maattet holde 15 Prædikener, foranledigede ved de talrige Dødsfald).

Ep. LXXXII. Nicolao Claudio, Episcopo — Asloam. (Malmog. Postr. Id. Oct. 1616). Forf. bevidner Biskop N. C. sin Højagtelse og beder ham virke til, at et ungt Menneske [se Ep. LXXXIV], der uden sine Forældres Vidende og Ønske i længere Tid havde gaaet i Oslo Skole, atter vendte tilbage til dem. Han havde allerede været flere Aar borte. Forf. sender Biskoppen et Exemplar af sine „Pericula“.

Ep. LXXXIII. Olao Boetio — Asloam. (Postr. Id. Oct. 1616). Til M. Oluf Boesen, Rektor i Oslo, om samme Sag.

Ep. LXXXIV. Laurentio Olao — Asloam. (Malm. Postr. Id. Oct. [1616]). Forf. søger ved indtrængende Forestillinger at bevæge L. O. [den som Forf. siden bekendte Laurentius Asserous, Søn af Præsten Niels Olsen i Asserum i Bleking, hvis Datter var Bertel Knudsens anden Hustru] til at vende tilbage fra sine Omflakninger. Han tilbyder selv at vejlede ham paa Videnskabernes Bane.

Ep. LXXXV. Severino Velleio — Ripas. (Malm. 1616). Lykønskning til Sør. And. Vedel [som Præst i Ribe]. Forf. havde rigtignok endnu kun et Rygte at holde sig til; men han tvivlede ikke om dets Sandhed. Beklagelse over, at Vedel under sit Ophold i Kjøbenhavn ikke havde faaet Tid til at besøge sine Venner i Skaane; Antydning af, at Forf. mulig

¹⁾ Borgmester Jakob Fechtel i Malmø, der døde i Febr. 1616 (D. Mag. 4. R. IV. 44).

ad Aare med Tausanus (Vedels Broder), Biskop Povl Mortensen og dennes Hustru vilde gjæste ham og andre Venner i Ribe.

Ep. LXXXVI. Christiano Frisio, Cancellario — Portuam. ([1616]). Lykønskning til Chr. Friis til Kragerup ved hans Overtagelse af Kanslerembedet, den højeste Plads i Riget næst Kongens.

Ep. LXXXVII. Sigvardo Grubbio — Linholmiam. (Malmog. Id. Jan. [1617?]). Forf. havde efter S. G.s Ønske forfattet nogle latinske Indskrifter til at sætte over Indgangen til en kgl. Dyrehave, som S. G. indrettede ved Lindholm [i Skaane]. De ere føjede til Brevet.

Ep. LXXXVIII. Georgio Christophoro — Vejos. (Malmog. XVI Kal. Jan. [o: 17/12 1616]). Forf. har i sin Tid vandret vidt om og set Europas mærkeligste Egne og Byer, men neppe fundet noget Sted, der i den Grad tiltalte ham som det nyopbyggede Christiansstad og Egnen deromkring, hvorfor han havde forfattet et Æredigt (Panegyricus), som han sender G. C. [Stadens første Sognepræst] og beder denne meddele Borgmestere og Raad samt [Lensmanden] Sparre samme.

Ep. LXXXIX. Severino Velleio — Ripas. (Malmogia 1616). Forf. glæder sig over, at S. V. havde naaet en rolig Havn, han udtaler sin store Hengivenhed for ham og opmuntrer ham til historiske Studier: „Historia Orcadica ubi tardat? quando lucem, nos eam habebimus? Emolire, educ ab oblivione altas animas et facta, da lucem illis, ut tibi des“.

Ep. XC. Christiano Mariagrio — Rosæfontem. (1616). Om [Sognepræst i Roskilde] M. Povl Pedersens Død. „Fuit ingenium altum, insigne, magnum, et longiore vitâ, sed in bono ævo dignum“.

Ep. XCI. Bartolomeo Hansenio¹⁾ — Rosæfontem. (Malm. 1616). Om samme Emne. Med Glæde havde Forf. modtaget et Brev og en Bog fra „vor Christoffer“ [Hansen Dalby]

¹⁾ Om denne Mand har jeg senere fundet, at han endnu 1629 var Kannik og Forstander for Duebrødre Kloster i Roskilde, i hvilken Egenskab han havde Patronatsret til S. Jørgensbjerg Præstekald (Bloch, Roskilde Domskole, I, 50). 1622 nævnes han som Hører og Oeconomus (smst. II, 36).

med en venlig Hilsen fra Alstedius. Han sender Hilsen til M. Christianus [Jensen Guldager, Kannik i Roskilde, tidligere Sognepræst v. Frue Kirke i Kbhvn].

Ep. XCII. Andreæ Suendio — Rosæfontem. (Malmog. 1616). Trøstebrev i Anledning af A. Schwendi's Svogers [M. Povl Pedersens] Død.

Ep. XCIII. Laurentio Olao — Asloam. (Anconæ XV. Kal. Jan. [v: 16/12 1616]). Forf. søger ved de kjærligste og mest indtrængende Forestillinger at bevæge L. O. [se Ep. LXXXII—IV] til at vende tilbage fra Norge.

Ep. XCIV. Alberto Corvino — Rosæfontem. (Malmog. 1616). A. C. [se Ep. XI] havde glædet Forf. med et Brev; denne antyder sin Hensigt snart at besøge Venner i Roskilde.

Ep. XCV. Joanni Andreæ — Tyelsæam. Forf. sender Hans Andersen, Præst i Tygelse [Søn af Prof. theol. Anders Lavritsen], tvende i Brevet indførte Udkast til Gravskrifter over Præstens Onkel, M. Povl Pedersen, Kannik og Sognepræst i Roskilde, forfattede i dennes Hustrus, Margrete Schwendi's, Navn og daterede VII. Id. Novbr. 1616.

Ep. XCVI. Andreæ Bremero — Anconæ. (Malmog. 1616). Taksigelse for et Digt af A. B. til Forf. (I den fig. Udg. findes her et som det synes ganske forskjelligt Brev til samme Person).

Ep. XCVII. Canuto Alaudæ — Wittebergam. (Malm. 1616). Forf. glæder sig over Knud Lerkes Fremgang i Studeringerne; „sed et finem cogita, qui est tibi, tuis, patriæ prodesse“.

Ep. XCVIII. Nicolao Olao — Asseroam. (Malm. 1616). Forf. takker for et Brev og bevidner sin Taknemmelighed mod N. O. Fra Laurentius Olaus [se Ep. LXXXII -IV og XCIII] havde han endnu desværre hverken hørt eller set noget; men „veniet, collum ei invadam, ad os apprimam et ad pectus, et cyathos vel tum vel nunquam sumemus memoriæ vestræ“.

Ep. XCIX. Martino Persæo — Jenam. (Malm. V. Kal. Decemb. 1616). Forf. udtaler sin levende Glæde over et Brev fra M. P., for hvem han nærrede den største Hengivenhed.

Ep. C. Laurentio Olao — Asloam. (Malm. 1616). Ny og indtrængende Opfordring til L. O. om at vende tilbage.

Bertili Canuti Epistolarum Centuria II. Ad magnum Heroem Lavonem Urnæum. Rostochi. ex officina Ferberiana Anno cIo Io C.XVII.

Efter en Tilegnelse til Landsdommer Lave Urne til Beltebjerg (dat. Malmogiæ 1617) følger en Fortale til Læseren. Her følger nu korte Angivelser om de Personer, til hvilke Brevene ere skrevne og enkelte Uddrag af Indholdet, der sædvanlig er lidet betydende. Foruden de udpegede Breve kunne enkelte andre allerede findes i 1ste Udg. af Cent. I. men paa Grund af den Maade, hvorpaa Forfatteren lægger til og tager fra i de forskjellige Udgaver, og paa Grund af at mange Breve mere give Ord end Kjendsgjerninger, skulde man næsten kunne Brevene uden ad for allevegne at paavise Identiteten. Desuden havde jeg ikke længere 1ste Udg. til Raadighed, da jeg gjennemgik nærværende Bind.

I. Erycio Puteano — Lovanium. (Anconæ X. Kal. Apr. 1617).

II. Jano Grutero — Heidelbergam. (Malm. III. Id. Mart. 1617).

III. Nicolao Olao — Asseroam. (Malm. 1617).

IV. Zachariæ Linæo — Merceam. (1617).

V. Lavoni Urnæo — Montem-Belticum. (Malm. VII. Kal. Apr. 1617).

VI. Joanni Tausano — Anconæ. (1617).

VII. Casparo Bartolino — Portuam. (Malm. V. Kal. Maj. 1617). Mangler i den flg. Udg., medens de foregaaende fem Breve findes paa samme Plads — men sædvanlig øgede — i Udg. fra 1623.

VIII. Jo. Jano Alano — Portuam. (V. Kal. Maj. 1617). Mangler i den flg. Udg.

IX. Fadero Matthiæ Consuli — Malmogiæ. (E Museo meo). Er VII i flg. Udg. og XXVI i 1ste Udg. af Cent. I., hvilken Udg. er excerperet foran, S. 259—75.

X. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. VII. Kal. Novemb, [1616?]). Er. VIII i flg. Udg.

XI. Heinrico Hamiltono JCto — Jenam. (Malm.) Mangler i flg. Udg.

XII. Davidi Patricio Consuli — Anconæ. (E Museo meo). Er IX i flg. Udg. og VIII i 1ste Udg. af Cent. I.

XIII. Magno Martinio — Hellesoram. (X. Kal. Maj. [Mart.?]). Er X i flg. Udg. Jvfr. XCIII i 1ste Udg. af Cent. I.

XIV. Hectori Maltano — Omanum. (Malm. 1616). Er XI i flg. Udg. og XCIX i 1ste Udg. af Cent. I.

XV. N. Tryggonio Portæ — Vomium. (Malm. 1616). Er XII i flg. Udg. og XCI i 1ste Udg. af Cent. I.

XVI. Matthiæ Nicolao — Hoslevium. (1616). Er XIII i flg. Udg. og XCIV i 1ste Udg. af Cent. I.

XVII. Joanni Henningio — Portuam. (Malm. 1616). Er XIV i flg. Udg. og LXXXIIX i 1ste Udg. af Cent. I.

XVIII. Eilhardo Lubino — Rostochium. (1616). Mangler i flg. Udg.

XIX. Casparo Bartolino — Portuam. (Malm. e Musæo, in quo Patris tui viri immortalis Musæ habitarunt). Er XV i flg. Udg.

XX. Paulo Martinio, Episcopo — Lundiam. (Udat.) Mangler i flg. Udg.

XXI. Jo. Paulo Resenio, Episcopo — Portuam. (Malm. [1616]). Er XVI i flg. Udg.

XXII. Joanni Michaelio — Portuam. (X. Kal. An. 1616, quem tibi felicem opto). Heri, følgende: „Vix Quindecennis Poëmata scripsi et edidi, sed quæ eam ætatem olebant, ut ea tamen adulti mirarentur in tam juvene“. I den flg. Udg., hvor dette Brev er XVII, er dette Udtryk forandret noget. Jvfr. Ep. V i 1ste Udg. af Cent. I.

XXIII. Jo. Paulo Resenio, Episcopo — Portuam. (Malm. Kal. Apr. [1617?]). „Triumphos, quos misisti, ad voluntatem vestram verti, nescio an ad votum“. I den flg. Udg. XVIII.

XXIV. Laurentio Helmio — Lundiam. (Malm.). Er XIX i flg. Udg. Jvfr. XXXIX i 1ste Udg. af Cent. I.

XXV. Magno Bartolino — Borreæam [c: Borreby ved Skjelskør]. (Malm.). I flg. Udg. XX.

XXVI. Abrahamo Angelo — Carsundium. (Malm. 1616). Mangler i flg. Udg. (se C i 1ste Udg. af Cent. I). I Cent. V Ep. X forekommer et Brev til Abrahamus Engelbertius [Præst] i Augvaldnæs, det er den samme Person.

XXVII. Lavoni Urnæo — Lundiam. (Malm.). I flg. Udg. XXI.

XXVIII. Martino Persæo JCto — Sinclari-Holmiam. (Udat.). I flg. Udg. XXII og dat. Malm. 1617.

XXIX. Heinrico Hamiltono — Jenam. (Malm. Kal. Sextil.). I flg. Udg. XXIII.

XXX. Jacobo et Christiano Sinclaris — Sinclari-Holmiam. (Malm. 1616). Er XXIV i flg. Udg.

XXXI. M. P[ersæo] Musarum et Gratiarum oculo — Sinclari-Holmiam. (Malm. 1616). Er XXV i flg. Udg.

XXXII. Paulo Martinio — Lundiam. Mangler i flg. Udg.

XXXIII. Heinrico Hamiltono JCto — Jenam. (Malm.). Er XXVI i flg. Udg.

XXXIV. Martino Persæo JC. — Sinclari-Holmiam. (Malm.). Er XXVII i flg. Udg.

XXXV. Regelo Regelo, Andreæ Bremerø — Anconæ. (Malm. 1616). I den flg. Udg. XXVIII, noget forandret.

XXXVI. Helio Paulo — Octaviam. I flg. Udg. XXIX og længere.

XXXVII. Magno Bartolino — Borræam. (Malm. 1616). I flg. Udg. XXX.

XXXVIII. Jo. Severinio Fyono. (Malm. 1616). I flg. Udg. XXXI, og der findes følgende Efterretning om Malmø Skole, som Forf. havde udeladt i nærv. Udgave: „Fectelius abitum proposuit ante menses. Præsul [o: Biskop Povl Mortensen] successorem vocavit, sed Senatu, ut ajunt, inconsulto; unde nonnulli motus et dissensiones, non tamen apertæ. Ita instante vere renovatio totius status erit. Locum illi [Jo. Tausano] dabunt ex mea intercessione honestum“.

XXXIX. Heinrico Hamiltono — Jenam. I flg. Udg. XXXII.

XL. Paulo Martinio — Lundiam. Mangler i flg. Udg.

XLI. Jo. Severinio Fyono — Locum Regium. (III. Id. Sept.) I flg. Udg. XXXIII, men her er det mekanisk

sammenføjet med nedenfor nævnte Brev (XLIII) til samme Mand, og det hele dat. Malm. 1616.

XLII. Heinrico Hamiltono — Portuam. (Malm. 1617). I flg. Udg. XXXIV, og LIIX i 1ste Udg. af Cent. I.

XLIII. Jo. Severinio Fyono — Locum Regium. (Malm. 1616). Findes i den flg. Udg. som en Del af XXXIII, se ovf.

XLIV. Erasmo Phænio — Sigenam. (Malm. 1616). I flg. Udg. XXXV.

XLV. Christophoro Hnnsenio — Francofurtum. (Malm. 1616). Er XXXVI i flg. Udg. Jvfr. LXXIIX i 1ste Udg. af Cent. I.

XLVI. Casparo Bartolino — Portuam. (Malm.). Er XXXVII i flg. Udg. og III i 1ste Udg. af Cent. I.

XLVII. Ad præstites provinciæ Faxææ — Locum-Regium. (Malm. Non. Sext.). Er XXXVIII i flg. Udg. Jvfr. IV i 1ste Udg. af Cent. I.

XLVIII. Heinrico Hamiltono JC. — Portuam. Er XXXIX i flg. Udg. Jvfr. LIV i 1ste Udg. af Cent. I.

XLIX. Martino Persæo JC. — Glassacium. Er XL i flg. Udg. Jvfr. XIX i 1ste Udg. af Cent. I.

L. Joanni Rhodio — Marpurgum. (Malm.). Er XLI i flg. Udg. Jvfr. LXXXIII i 1ste Udg. af Cent. I.

LI. Jano Dionysio Jersino — Portuam. (Malm. Non. Jun. 1617). Forf. taler om hans og J. D. J.s Samliv i deres første Ungdom [paa Herlufsholm] og den Kjærlighed, der forbandt dem. (Mangler i flg. Udg.).

LII. Heinrico Hamiltono JCto — Portuam. (Malm.). Mangler i flg. Udg.

LIII. Jacobo Jano — Ystadium. (Malm. 1616). Er XLII i flg. Udg. Jvfr. XX i 1ste Udg. af Cent. I.

LIV. Laurentio Jacobo — Collem-Vemæum. (Malm. 1616). Er XLIII i flg. Udg. Jfr. XXI i 1ste Udg. af Cent. I.

LV. Olao Vadsonio — Grynæum. (Malm. 1616). Er XLIV i flg. Udg. og XXII i 1ste Udg. af Cent. I.

LVI. Claudio Bagero, Consuli — Coagium. (Malm. 1617). Mangler i flg. Udg.

LVII. Jo. Paulo Resenio, Episcopo -- Portuam. (Malm. [1617]). Er XLV i flg. Udg.

LVIII. Lavoni Urnæo — Lundiam. (Malm.) Mangler i flg. Udg. Er XC i 1ste Udg. af Cent. I.

LIX. Joanni Telegardio — Lundiam. Mangler i flg. Udg. Er XCII i 1ste Udg. af Cent. I.

LX. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. 1616). I flg. Udg. er det Slutningen af LVIII.

LXI. Jano Dionysio Jersino — Giessam. (Malm. 1616). Er XLVI i flg. Udg. og XCVI i 1ste Udg. af Cent. I.

LXII. Jo. Paulo Resenio — Portuam. (Malm. 1617). Forf. havde skrevet et dansk Skrift, som han sender Biskop R. og spørger, om han bifalder det. Mangler i flg. Udg. Er XCV i 1ste Udg. af Cent. I.

LXIII. Paulo Martinio, Episcopo — Lundiam. (Malm. 1616). Mangler i flg. Udg. Er XCVII i 1ste Udg. af Cent. I.

LXIV. Martino Persæo — Glassacium. (Malm. V. Id. Oct. [1615?]). Forf. havde Besøg af Biskop Povl Mortensen, som glædede sig højlig over et Digt, M. P. havde skrevet til ham. Mangler i flg. Udg.

LXV. Lavoni Urnæo — Montem-Belticum. (Malm. 1616). Er XLVII i flg. Udg.

LXVI. Bartolomeo Hansenio — Rosæfontem. (Malm. 1616). Forf. glæder sig ved Haabet om snart at faa „Magnum nostrum“ [o: Mogens Bertelsen] nærmere, denne sjeldne Mand, hvis Lykke ikke svarede til hans Fortjenester. Er XLVIII i flg. Udg.

LXVII. Martino Persæo JCTo — Sinclari-Holmiam. (Malm.). Mangler i flg. Udg.

LXVIII. Jo. Laurentio Bliccio — Portuam. (Malm. 1617). Er XLIX i flg. Udg.

LXIX. Heinricho Hamiltono JCTo — Portuam. (Malm. 1617). Mangler i flg. Udg.

LXX. Georgio Christophoro — Vejos. (Malm. 1617). Er L i flg. Udg. Forf. spørger G. C. til Raads, om han skulde udgive sine Breve. I Nederlandene og Italien var man vant til sligt, men vilde man i Danmark finde sig deri?

LXXI. Martino Persæo JCTo — Glassacium. (Ystadia V. Id. Decembr.). Forat forslaa Tiden under et Ophold i Ystad, hvor Forf. vel nød god Beværtning, men savnede

lærde og oplivende Samtaler, skrev han til M. P. Mangler i flg. Udg.

LXXII. Oligero Rosæcransio — Rhodoholmiam. (Malm. 1616). Mangler i flg. Udg. Er LXIII i 1ste Udg. af Cent. I.

LXXIII. Heinrico Hamiltono — Portuam. (Malm. 1616). Forf. spørger H. H. til Raads, om det gik an, at han udgav sine Breve. Lipsius og Puteanus havde udgivet deres Breve, men det var tvivlsomt, om man hertillands vilde synes derom. Mangler i flg. Udg.

LXXIV. Jo. Severinio Fyono — Locum Regium. (Malm. XIII. Kal. Sext.). Er LI i flg. Udg.

LXXV. N. N. [W. Westhovia?] Comiti Palatino. (1617 Kal. Jun.). Mangler i flg. Udg.

LXXVI. Regelo Regelo, Andreæ Bremerø — Anconæ. (1617 VII. Kal. Jun.). Er LII i flg. Udg.

LXXVII. Severino Velleio — Rostochium. (Malm.). I flg. Udg. LIII. Forf. er bedrøvet over, at S. V. er rejst saa langt bort uden at lade ham det vide forud.

LXXVIII. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. [1616]). Mangler i flg. Udg.

LXXIX. Helio Paulo — Octaviam. (Malm. 1617). Mangler i flg. Udg.

LXXX. Casparo Erasmo — Portuam. (Malm. Kal. Nov.) Er LIV i flg. Udg. Jvfr. XLIX i 1ste Udg. af Cent. I.

LXXXI. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. 1616). Handler ligesom LXXVIII om en Ansættelse, som det synes i Lund, hvilken Forf. efter P. M.s Raad tænkte paa at søge. Med livlig Fantasi udmaler han, hvor herligt de skulde have det sammen. Er LV i flg. Udg. Jvfr. XLIV i 1ste Udg. af Cent. I.

LXXXII. Lavoni Urnæo — Montem-Belticum. (Malm. 1616). Om samme Sag. Forf. havde nu omtrent opgivet Haabet om at naa sit Ønske. Slog det Fejl, vilde han rejse udenlands et Par Aar. Er LVI i flg. Udg.

LXXXIII. Jo. Severinio Fyono — Locum Regium. (V. Kal. Jun. 1617). Mangler i flg. Udg.

LXXXIV. Severino Laurentio — Portuam. (Malm.). Er LVII i flg. Udg. Jvfr. LXIIX i 1ste Udg. af Cent. I.

LXXXV. Jano Bagero — Portuam. (Malm. 1616). Mangler i flg. Udg. Er LXX i 1ste Udg. af Cent. I.

LXXXVI. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm. 1616). Er LVIII i flg. Udg. (se foran: LX). Træstebrev til Biskoppen, som for ikke længe siden havde mistet sin Fader, og nu nys sin Svigerfader.

LXXXVII. Eilhardo Lubino — Rostochium. (Malm. 1616). Er LIX i flg. Udg. Jvfr. LXXI i 1ste Udg. af Cent. I.

LXXXVIII. Bartolomæo Hansenio — Rosæfontem. (Malm. 1616). Er LX i flg. Udg. og LXXIII i 1ste Udg. af Cent. I.

LXXXIX. Magno Bartolino — Borræam. (Malm.). Forf. udtaler sin Længsel efter Brev fra M. B. eller Besøg af ham. Mgl. i flg. Udg.

XC. Boetio Laurentio — Lundiam. (Malm.). Forf. glæder sig over, at B. L. syntes godt om hans „Pericula“. Er LXI i flg. Udg.

XCI. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm.). Træstebrev i Anledning af A. S. Vedels Død. „Senex fuit ingenio alto, alacri, sine fuco aut fraude, pietatis amans, virtutis fervidus et constans cultor“. Er LXII i flg. Udg. Jvfr. LXXXI og LXXXIV i 1ste Udg. af Cent. I.

XCII. Magno Bartolino — Borræam. (Malm.). Mgl. i flg. Udg.

XCIII. Joanni Georgio — Linipolim. (Malm. 1617). I flg. Udg. LXIII, men med (det urigtige) Aarstal 1615.

XCIV. Paulo Martinio — Lundiam. (Malm.). Mgl. i flg. Udg.

XCV. Nicolao Olao — Asseroam. (Malm. 1617). Mgl. i flg. Udg.

XCVI. Lavoni Urnæo — Montem-Belticum. (Malm. 1616). Mgl. i flg. Udg.

XCVII. Martino Persæo Jcto — Sinclari-Holmiam. (Udat.). LXIV i flg. Udg.

XCVIII. Jo. Severinio Fyono — Locum-Regium. (Malm. 1617). Er LXV i flg. Udg.

XCIX. Canuto Alaudæ — Wittebergam. (Malm. 1617).

Forf. sender sine „Miscella“ og beretter, at han forberedte en Udgave af sine Breve. Er LXVI i flg. Udg.

C. Johanni Henningio — Portuam. (Malm. 1617).
J. H. søgte Ansættelse i Skaane. Forf. glæder sig over, at han nu havde vendt sin Hu til sin Hjemstavn. Den Plads, han nærmest tænkte paa, vilde han dog ikke kunne faa. Er LXVII i flg. Udg. med (det urigtige) Aarstal 1618.

VI.

Bertili Canuti Epistolarum selectarum centuriæ quinque, quæ Lipsianum aliquid habent infusum et ad morem ac modum novæ illius Musæ. Indices adjuncti qui ostendunt si quid eminet, et ad virtutem aut honestatem docet et deducit. Similitudinum item Atticarum libri duo e Commentariolis quibusdam, sive Notæ sunt, in Marcum et Matthæum selecti. Rostochii. Literis Mauritii Saxonis. Impensis Johan. Hallervord. Bibl. 1623. (8vo).

Dette omfangsrige Bind aabnes med en Fortale til Christian Friis og Holger Rosenkrands, der efterfølges af en almindelig Fortale: „Ad ævum hoc pro editione proque opere excusatio“. De enkelte Dele af Skriftet have særlige Titelblade og Tilegnelser. Titelen til den første lyder:

Bertili Canuti Epistolarum Centuria auspicalis.
Ad V. illustrem Sigvardum Grubbium heroem.
Ad lectorem de Stilo, deque Characterem isto monitum. Rostochii. Literis Mauritii Saxonis.
Anno M. D. C. XXIII.

Med Undtagelse af Stykket „de Stilo“ (p. 14—24) findes det øvrige Indhold allerede i det væsenlige i den ovenfor (S. 275—97) beskrevne 2den Udg. af Cent. I, hvor ogsaa de vigtigste Forskjelligheder mellem denne og hin Udgave ere omtalte. — Derpaa følger (p. 258—447):

Bertili Canuti Epistolarum Centuria II. Ad Magnum Heroem Lavonem Urnæum. Rostochii.
Curante Jo. Hallervordio. Anno M. D. C. XXIII.

De første 67 Epistler i denne Udgave findes allerede i den ovenfor (S. 297—304) beskrevne 2den Udg. af Cent. II. Resten er ny. Indholdet af disse 33 Breve skal derfor her i Korthed angives.

LXVIII. Nicolao Portæ — Vomium. (XV Kal. Nov. 1618). Forf. havde skaffet N. P. Præst i Vomb en Huslærer til hans Børn, hvilken herved anbefales paa det bedste.

LXIX. Jo. Vadsonio. (Udat.) Hans Watzon var bleven sin Faders¹⁾ Eftermand [som Præst i Grønby i Skaane]. Forf. giver ham en glimrende og poetisk Skildring af Landlivets Herlighed.

LXX. Michaeli Havemano — Rostochium. (Læderæe IV Id. Maji 1620). Forf. takker for et Brev og et tilsendt Digt.

LXXI. Ad Præstites Inglianos. (VII Id. Sept. 1619). Forf. udtaler sin Glæde over at være bleven Præst i Løderup og takker Præsterne i Ingelstad Herred for det paa ham faldne Valg til Herredets Provst. Han opfordrer dem til at samles med ham den 14. Septb., inden han drog til Landemodet i Lund.

LXXII. Ad eosdem. (Udat.). Et Embedsbrev angaaende nogle Penge, Præsterne skulde udrede.

LXXIII. Ad Diaconos et Symmystas. (VI Id. Decemb. [1619]). En skarp Mindelse til Degnene om at udrede den Afgift (Pens), de skulde betale til den nærmeste Skole [Ysted].

LXXIV. N. Jacobæo Aurifici. (Læderæe XII Kal. Anni 1620). Om en ung Mand, Forf. sendte Niels Ibsen Guldsmid [Præst i Ingelstorp], til Medhjælper under den grasserende Sygdom. Naar der kom en Biskop, skulde han søge Stadfæstelse hos denne.

LXXV. Willichio Westhovia. (10 Kal. [April 1620]). Kapellanen i Ingelstorp var død strax efter Biskop Povl Mortensens Død. Forf. havde da konstitueret Overbringeren i den ledige Plads, da Præsten under den stærke Dødelighed,

¹⁾ Hr. Oluf Wadtzøn døde i Adv. Søndag 1618 (Cawallin, Lunds St. Herdam. II, 217).

som da herskede. ikke kunde undvære en Medhjælper. Nu beder Forf. sin Ven W. W. at tage sig af ham hos den ny Biskop, at han kunde blive stadfæstet i Embedet. Det vilde være haardt, om han nu, efter at have gjort Tjeneste i tre Maaneder, skulde blive forkastet. Desuden var han af god Familie, og Forf. kunde have god Nytte af ham som en Art Amanuensis, da han skrev godt for sig og boede ham saa nær.

LXXVI. Matthiæ Johanni, Episcopo. (Udat. [1620]). Forf. hilser den ny Biskop velkommen og skriver til ham om samme Sag, som er berørt i forrige Brev. Det vilde gjøre ham meget ondt, om Kapellanen i Ingelstorp ikke blev stadfæstet i Embedet. Han var en Slægtning af M. Christen [Jensen Guldager] i Roskilde og havde andre gode Forbindelser.

LXXVII. Erycio Puteano — Lovanium. (Udat. [Oct. 1618]). Forf. omtaler, at Sivert Grubbe nys var dragen til Sverig i en offentlig Sendelse og at han ventedes hjem inden Vinteren.

LXXVIII. Regelo Regelo, Andræ Bremerø, Laurentio Asserøo — Malmögia. (Udat.). Om de gamle Digtere.

LXXIX. Regelo Regelo — Malmögia. (1618). Forf. giver R. R. forskellige gode Raad, da han nu skulde forlade ham.

LXXX. Regelo Regelo — Portuam. (Malmögia Id, Nov. 1618). Forf. sender R. R. et Vidnesbyrd for ham til Universitetets Professorer (dat. Frid. Id. Nov, 1618). Heri bevidner han, at han har haft ham i sit Hus og under sin Vejledning. Han havde aldrig haft nogen bedre Discipel og faa, der kunde lignes med ham. Skjønt han kun var 15 Aar gl., var han udmærket i latinsk Brevskrivning, Poesi og Musik.

LXXXI. Jano Grutero — Heidelbergam. (Malm. XII. Kal. Dec. 1618). Forf. sender J. G. en Del af sine Digte; klager over sin langvarige Sygelighed.

LXXXII. Paulo Martinio — Lundiam. (Udat.). Forf. spørger, om Biskop P. M.s Hustru havde født, og Bekymringen i den Anledning var afløst af Glæden. Han taler om det truende Varsel, at en Komet havde ladet sig tilsyne. Dagen før Synet af den havde han begyndt at udlægge Jonas for sine Tilhørere.

LXXXIII. Oligero Rosæcransio — Ottoniam. (XV. Kal. Anni 1618 [3: 18 Decbr. 1617]). Forf. udtaler sin Hengivenhed for H. R. og beklager, at han paa Grund af Ildebefindende ikke havde kunnet komme til Kbhvn. for at træffe R. der.

LXXXIV. Oligero Rosæcransio — Helmstadium¹). (1619). Forf. havde den største Lyst til at se til H. R., men en Kollegas Sygdom havde forøget hans Arbejde saaledes, at han i een Maaned havde haft henved 60 Taler at holde; selv var han ogsaa bleven syg. Han nødtes til at søge Forflyttelse. Hvis R. drog tilbage over Kbhvn., vilde han se at træffe ham der. Et Digt, tilegnet R., laa færdigt for at afgaa til Bogtrykkeren, „te meque æternum faciet, si excudetur“.

LXXXV. Palæmoni Rosæcransio. (1619). Forf. glæder sig over, at P. R. havde udtalt sig gunstig om ham og hans Forfattervirksomhed, hvorom Westhovia havde forsikret ham. Han taler om, hvorledes det stod i Digternes Magt at bringe store Mænds Berømmelse til Efterverdenen, og udtaler sin Hensigt at vise P. R. en saadan Tjeneste.

LXXXVI. Andrea Bremero et Laurentio Asseroo — Malmogiæ. (Malm. 1618). De to nævnte Ynglinge skulde nu forlade Forf. for som Studenter at gaa til Kbhvn.; han giver dem gode Raad med paa Vejen. For den sidste af dem, Lavrits Nielsen, som Forf. havde haft i sit Hus og under sin Vejledning, er vedføjet et Testimonium (dat. Anconæ Kal. Dec. 1618), hvori han anbefales paa det bedste.

LXXXVII. Joh. Henrico Alstedio. (Malmog. 1619). Forf. udtaler sin store Beundring for A., hvem han betegner som en af Aarhundredets største Videnskabsmænd.

LXXXVIII. Jano Grutero. (Anconæ 1619). Forf. havde for en Tid siden skrevet til G. (se LXXXI) med Hamilton, som var rejst didhen [til Heidelberg], og havde sendt ham nogle af sine Skrifter; nu søger han paa en fin Maade at bringe G. til at udtale sig om dem og om den for ikke længe siden udkomne anden Centurie af hans Breve.

¹) Sikkert en Trykfejl for: Halmstadium.

LXXXIX. Erycio Puteano. (Postrid. Id. Mart. 1619). Forf. glæder sig ved at have gjenvundet sin Sundhed; men for Resten rasede Pesten rundt omkring, i Norge — i Bergen sagdes der at være død 6000 Mennesker — og i Kjøbenhavn, saa den vistnok ogsaa snart vilde naa til Malmø.

XC. Henrico Ebbio. (Malm. Postrid. Id. Mart. 1619). Forf. havde sendt H. E. [vistnok en nederlandsk Lærd] adskillige af sine Skrifter og søger nu at udforske hans Mening om dem.

XCI. J. Tav(sano) — Malmogiae. (Malm. Non. Sext. 1617). Et langt Brev om litterære Sager.

XCII. Johanni Andreae — Tyelsæam. (Udat.). Forf. stod i Begreb med at tiltræde en Rejse (se XCIII), som han haabede skulde være gavnlig for hans Helbred. Takker for en tilsendt Bog.

XCIII. Matthiae Nicolao — Hoslævam. (XVI. Kal. [Oct.?] 1618). Om en Rejse, Forf. om nogle Dage vilde tiltræde til [sine Svigerforældre i] Bleking. M. N. havde lovet ham en Hest til Rejsen.

XCIV. Andreae Septimio — Osterlæam. (Christianiæ V Kal. Oct. [1618]). Forf. beklager, at han paa sin Rejse ikke fik Lejlighed til at besøge A. Sivendsen, Præst i Østerslöv, hvis Broder, „den store og sjeldne Mand“ C. Septimius [Præst i Stoby], han hilser paa det forbindtligste.

XCV. Petro Olao — Gernsæam. (Christianiæ V Kal. Oct. [1618]). Forf. undskylder, at han, skjønt han var i Nabolaget, ikke kunde besøge P. O. [Præst i Gernsø og Nessum, ventelig Fader til Olaus Samius Gernsæus og til Laurentius og Andreas Samius (se ndf. S. 318), til hvilke Bertel Knudsen ogsaa har skrevet Breve], da hans slette Helbredstilstand nødte ham til at ile hjemad.

XCVI. Zachariæ Paulo. (Christianiæ V Kal. Oct. 1618). Et Brev omtrent af samme Indhold som det foregaaende. Forf. udtaler sin store Hengivenhed for Z. P. [Præst i Bekkeskov og Kjeby i Villands Hrd.].

XCVII. Olao Worm. (VIII Kal. Jan. 1618). Om antikvariske Sager, især Runeindskrifter.

XCVIII. Laurentio Asseroo. — Portuam. (Udat.). Forf. opmuntrer [sin Svoger] L. A. til for sin Sundheds Skyld at gjøre en Rejse i Sjælland og at afskrive de Indskrifter, han fandt paa Mindesmærker og andensteds. „Scis Bartholinum, scis Wormium, hoc est reges literarum et dictatores, monuisse jam dudum, ut te aliumve e meis juberem“.

XCXIX. Christiano Thomæo V. N. — Anderscoam. (Malm. 1618). Forf. sender C. T. [Sehested] en Samling af sine trykte Breve og udtaler det Haab at komme i venskabelig Forbindelse med ham.

C. Matthiæ Nicolao — Hoslævam. (Malm. Non. Oct. [1618]). Lykønskning til M. N. i Anledning af hans Datters Forbindelse med en anset Mand. Taksigelse for Laanet af en Hest (se XCIII).

Bertili Canuti Epistolarum selectarum Centuria
III. Ad Generosiss. V. Andreæm Bilde, Equitem Auratum. Rostochi Curante Jo. Hallervordio. Anno M.DC.XXIII.

I Fortalen (dat. Malmogiæ V. Kal. Sext. 1618) til Rigsraad Anders Bilde til Rosendal, Lensmand paa Helsingborg Slot, bemærker Forf. meget oprigtig, at hele hans Bestræbelse i disse Breve gik ud paa at efterligne Lipsius; det var ham ikke magtpaaliggende at vinde Bifald hos andre end hos Lipsius's Beundrere. — En Del af Brevene i Samlingen ere mangfoldig varierede Indbydelser til Forf.s Bryllup den 10de Sept. 1616.

Bertili Canuti Epistolarum selectarum Centuria
IV. Ad Celsissimum Virum Andreæm Sinclarum, Militiæ Ducem. Rostochi Typis Mauritiæ Saxonis Anno M.DC.XXIII.

Fortalen til Anders Sinclar til Gladsaxe, Ridder og Øverste for den skaanske Rustning, er dat. Malmogiæ ad V. Kal. Sext. 1618. A. S. omtales som nedstammende fra en af Skotlands anseeligste Adelsslægter, og som den, der med Held havde forenet Mars med Muserne.

Bertili Canuti Epistolarum Centuria V. Ad magnum procerem Tagium Tottium Octavi F. Rostochi Typis Mauritii Saxonis Anno M. DC. XXIII.

Fortalen til Tage Ottesen Thott, Herre til Eriksholm, Næs og Skabersø, Lensmand i Lister og Bleking, er dat. Læderæ Id. Decb. 1620. Heri omtaler Forf. den store Sygelighed, der havde hersket i hans Sogne.

Gnomæ et Similitudines non omnes sed maxime insignes, quæ in Epist. Canutiis inspersæ. Collectore C. Veværo P.¹⁾ Rostochi Curante Jo. Hallervordio. M. DC. XXIII.

Skriftet, der indeholder et ordnet Udvalg af de mange tildeels træffende sententiøse Udsagn, der findes spredte i Bertel Knudsens Breve, er forbundet med ovenstaaende Brevsamling, men har dog særlig Signatur og Pagination. Det er af Samleren Christianus Veværus Portuanus ved en Fortale, dat. Esboæ Kal. Decembr. 1622, tilegnet Præsterne i Vemmenhøjs Herred.

115 Similitudinum Atticarum libri II. E Commentariis quibusdam in Marcum et Matthæum selecti. Rostochi Ex officina Pediaana.

Skriftet, der ved Signatur og Pagination er forbundet med foranstaaende, er ved en Fortale, dat. Lederæ Kal. Martiis 1623 [af Bertel Knudsen] tilegnet Boghandler Joh. Hallervord i Rostok.

¹⁾ D. e. Portuano (d: fra Kjøbenhavn). Christen Pedersen Væver blev i Begyndelsen af Aaret 1622 afsat fra sit Embede som Præst i Gjerslev og Ønerup i Skaane, fordi han ved en Ildebrand havde anvendt et overtroisk Middel til at standse Ildens Magt (Engelstoft, Univ.- og Skole-Annal. 1809 II, 187—91. Cawallin, Lunds St. Herdaminne II, 223—4).
